

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΚΔΟΣΗΣ -
ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΕΣ
ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ**

Αννα Καραμόσχογλου

Αντεισαγγελέας Εφετών

I. ΕΚΔΟΣΗ ΠΡΟΣΩΠΩΝ

1. Έκδοση εκζητούμενου προσώπου

Στο σχετικό κεφάλαιο του ΚΤΔ με τον τίτλο «δικαστική συνδρομή» (τρίτο τμήμα του πέμπτου βιβλίου) περιλαμβάνεται ειδικότερο (πρώτο) κεφάλαιο, όπου ρυθμίζεται η διαδικασία της έκδοσης. Η έκδοση είναι ο σημαντικότερος θεσμός της δικαστικής συνεργασίας και με αυτήν επιδιώκεται η παράδοση προσώπου (εκζητούμενου) από το κράτος, στο οποίο βρίσκεται, στο κράτος, όπου έχει διαπράξει μία αξιόποινη πράξη, προκειμένου είτε να ασκηθεί η ποινική δίωξη για το αποδιδόμενο σε αυτόν αδίκημα, είτε να υποβληθεί, σε περίπτωση καταδίκης του, στην εκτέλεση ποινής ή στερητικού της ελευθερίας μέτρου ασφαλείας¹.

Τα ζητήματα της έκδοσης ρυθμίζονται από διμερείς και πολυμερείς συνθήκες, καθώς και από την εθνική νομοθεσία. Οι σχετικές ρυθμίσεις αποτελούν ένα άκρως δυναμικό αντικείμενο, το οποίο συνεχώς αλλάζει, καθώς πρέπει να παρακολουθήσει και να προσαρμοστεί στις συνεχώς μεταβαλλόμενες μορφές εγκληματικής δράσης, την όλο και αυξανόμενη ευχέρεια στις μετακινήσεις προσώπων από το ένα κράτος σε άλλο, τη διεθνή τρομοκρατία, η οποία εμφανίζεται με μεγαλύτερη συχνότητα τα τελευταία χρόνια. Λαμβανομένης δε υπόψη και της διευκόλυνσης της δραστηριοποίησης

1 Χ. Βουρλιώτης. Ο θεσμός της έκδοσης κατά το ελληνικό δίκαιο. Αίτηση έκδοσης και εκτέλεση ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης ΠοινΧρρ. ΝΖ '197

οργανωμένων εγκληματικών ομάδων σε διεθνές επίπεδο, λόγω της αλματώδους εξέλιξης της τεχνολογίας, αλλά και της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας, καθίσταται σήμερα ακόμα πιο προφανής η ανάγκη της διεθνούς συνεργασίας, όχι μόνο στη διαδικασία έκδοσης προσώπων, αλλά και στις άλλες περιπτώσεις δικαστικής συνδρομής μεταξύ των κρατών, προς την επίτευξη του στόχου των εθνικών δικαστικών συστημάτων, που είναι η πρόληψη αλλά και η αντιμετώπιση των εγκληματικών πράξεων.

2.Ελλάδα και διεθνείς συμβάσεις

α. Διμερείς συμβάσεις

Η Ελλάδα έχει υπογράψει πολλές διμερείς συμβάσεις με άλλα κράτη, οι οποίες ρυθμίζουν θέματα έκδοσης εκζητούμενων προσώπων.

Διμερείς Συμβάσεις είναι οι εξής, οι οποίες κυρώθηκαν από την Ελλάδα με τους κάτωθι αναφερόμενους νόμους:

ΕΛΛΑΔΑ - ΗΠΑ	Ν.5554/1932
ΕΛΛΑΔΑ - ΗΠΑ	Ν. 3770/2009
ΕΛΛΑΔΑ - ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ	Ν.Δ.4009/1959
	Ν.1242/82
	(η σύμβαση εξακολουθεί να ισχύει από τη θέση της σε ισχύ και να έχει εφαρμογή και ως προς τη Ρωσική Ομοσπονδία, αφού δεν καταγγέλθηκε ούτε από αυτή μετά τη διάλυση
ΕΛΛΑΔΑ - ΕΣΣΔ	

της ΕΣΣΔ (ΑΠ
416/2008, ΑΠ
293/2004
155/2000,
2015/2001)

ΕΛΛΑΔΑ - ΛΙΒΑΝΟΣ	Ν.1099/1980
ΕΛΛΑΔΑ - ΑΙΓΥΠΤΟΣ	Ν.1689/87
ΕΛΛΑΔΑ - ΣΥΡΙΑ	Ν.1450/84
ΕΛΛΑΔΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	Ν.1928/91
ΕΛΛΑΔΑ - ΤΥΝΗΣΙΑ	Ν.2312/1994
ΕΛΛΑΔΑ - ΓΕΩΡΓΙΑ	2813/2000
ΕΛΛΑΔΑ-ΜΕΞΙΚΟ	3288/2004
ΕΛΛΑΔΑ - ΡΟΥΜΑΝΙΑ	Ν.Δ. 429/1974
ΕΛΛΑΔΑ - ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	Ν. 841/1978
ΕΛΛΑΔΑ - ΠΟΛΩΝΙΑ	Ν. 1184/1981
ΕΛΛΑΔΑ - ΟΥΓΓΑΡΙΑ	Ν. 1149/1981
ΕΛΛΑΔΑ - ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ	Ν. 1323/1983
ΕΛΛΑΔΑ - ΑΛΒΑΝΙΑ	Ν. 2311/1995
ΕΛΛΑΔΑ - ΑΡΜΕΝΙΑ	Ν. 3007/2002
ΕΛΛΑΔΑ - ΒΡΑΖΙΛΙΑ	Ν. 4168/2013

β. Πολυμερείς συμβάσεις

Επίσης η Ελλάδα έχει υπογράψει και κυρώσει πολυμερείς συμβάσεις, οι οποίες, σύμφωνα με το αρ. 28 παρ. 1 Σ., από την επικύρωσή τους με νόμο και την θέση τους σε ισχύ, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του εσωτερικού ελληνικού δικαίου και υπερισχύουν από κάθε άλλη αντίθετη διάταξη νόμου. Συνεπώς τα άρθρα 436 επ. ΚΤΠΔ, τα οποία ρυθμίζουν τους όρους και την διαδικασία έκδοσης αλλοδαπού λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς τις συμβάσεις και εφαρμόζονται σε ζητήματα,

τα οποία δεν ρυθμίζονται με αυτές, αλλά και σε περιπτώσεις τρίτων χωρών, μη-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες δεν έχουν υπογράψει διμερή σύμβαση με την Ελλάδα.

3. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την έκδοση (ΕΣΕ) του Συμβουλίου της Ευρώπης (1957)

α. Υπογραφή Σύμβασης

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Έκδοση (ΕΣΕ) εγκληματιών υπογράφηκε στο Παρίσι την 13/12/1957 και τέθηκε σε ισχύ την 18/4/1960. Αποτελεί μία από τις Συνθήκες του Συμβουλίου της Ευρώπης² που συνάπτονται στο πλαίσιο του Οργανισμού από το 1949. Υπογράφηκε και επικυρώθηκε από 50 κράτη, εκ των οποίων τα περισσότερα είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, εκτός τριών , μη - μελών του Συμβουλίου, ήτοι το Ισραήλ, τη Δημοκρατία της Κορέας και τη Χιλή. Κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν 4165/1961.

β. Σκοπός Σύμβασης

Όπως αναφέρεται στο κείμενο της Σύμβασης, σκοπός του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η **πραγματοποίηση στενότερης ένωσης** μεταξύ των Μελών, ενώ ο σκοπός αυτός μπορεί να επιτευχθεί με τη συνομολόγηση συμφωνιών ή με την αποδοχή κοινής ενεργείας επί του δικαστικού πεδίου. Κρίνεται σαφώς και αυτονόητα ότι η αποδοχή ομοιομόρφων κανόνων επί ζητημάτων έκδοσης προάγει το έργο της ενοποίησης, που είναι ο επιθυμητός στόχος.

² **Council of Europe:** An international organisation in Strasbourg which comprises 47 countries of Europe (except Vatican, Kazakshstan , Belarus). It was set up to promote democracy and protect human rights and the rule of law in Europe.

European Council : Institution of the European Union, consisting of the heads of state or government from the member states together with the President of the European Commission, for the purpose of planning Union policy.

EU: The EU currently has 28 members that have delegated some of their sovereignty so that decisions on specific matters of joint interest can be made democratically at European level. **No country has ever joined the EU without first belonging to the Council of Europe.**

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Έκδοσης επομένως είναι μια διεθνής σύμβαση, η οποία υιοθετήθηκε για να ρυθμίσει τα σχετικά με την έκδοση προσώπων θέματα και κατισχύει του ΚΤΔ, οι σχετικές διατάξεις του οποίου εφαρμόζονται συμπληρωματικά και μόνο εάν δεν υπάρχει διαφορετική ρύθμιση από την Σύμβαση (Εφ Αθ 12/1987).

γ. Ισχύς σύμβασης

Αν μεταξύ δύο κρατών, τα οποία έχουν συνυπογράψει την ΕΣΕ, έχει υπογραφεί και διμερής σύμβαση έκδοσης, οι διατάξεις της διμερούς σύμβασης υποχωρούν και εφαρμόζονται οι διατάξεις της ΕΣΕ (άρθρο 28 ΕΣΕ).

δ. Διαδικασία

- Εντολή του Εισαγγελέα Εφετών για προσωρινή σύλληψη του εκζητουμένου (άρθρα 16 ΕΣΕ και 445 παρ. 2 ΚΤΔ), μετά την ενημέρωσή του από τις αστυνομικές Αρχές για την ύπαρξη ερυθράς αγγελίας και την επικείμενη αίτηση έκδοσης . Προσοχή: με το νέο ΚΤΔ η εντολή του Εισαγγελέα πρέπει να είναι **γραπτή**.
- Σύλληψη και προσαγωγή του εκζητουμένου στον Εισαγγελέα Εφετών, ο οποίος βεβαιώνει την ταυτότητά του και διατάσσει την κράτησή του (άρθρο 446 παρ.1 ,2 ΚΤΔ).
- Υποβολή αίτησης έκδοσης το αργότερο εντός 40 ημερών από τη σύλληψη και, αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία αυτή, το εκζητούμενο πρόσωπο πρέπει να αφεθεί ελεύθερο με σχετική εντολή αποφυλάκισης του Εισαγγελέα Εφετών. Νομίμως μπορεί να συλληφθεί εκ νέου, αν περιέλθει στη συνέχεια η αίτηση έκδοσης(άρθρο 16 παρ. 4 ΕΣΕ και 445 παρ. 3 , όπου γίνεται λόγος για προθεσμία 30 ημερών, πλην όμως υπερισχύει η ειδικότερη διάταξη της ΕΣΕ- άρθρο 28 Συντ.).
- Αν υποβληθεί η αίτηση (ολοκληρωμένη) και εφόσον συναινεί ο εκζητούμενος, για την έκδοση γνωμοδοτεί ο Πρόεδρος Εφετών (**εισάγεται νέα ρύθμιση με το νέο ΚΤΔ, καθώς αυτή η αρμοδιότητά του δεν υπήρχε στον παλαιό**

ΚΤΔ- συσστράτευση με το ΕΕΣ). Σε άλλη περίπτωση ο Πρόεδρος Εφετών συγκαλεί το Συμβούλιο Εφετών μέσα σε 3 μέρες (24 ώρες κατά τον προΐσχύσαντα ΚΤΔ), προκειμένου να αποφασίσει για την έκδοση (άρθρα 448 και 449 ΚΤΔ).

- Το Συμβούλιο Εφετών συνεδριάζει δημόσια, εκτός αν ο εκζητούμενος ζητήσει να γίνει η συνεδρίαση κεκλεισμένων των θυρών ή δεν παραστεί καθόλου (άρθρο 449 παρ.2 ΚΤΔ). Η συζήτηση μπορεί να αναβληθεί για 8 το πολύ ημέρες ή για εύλογο χρονικό διάστημα, αν λείπουν τα στοιχεία που απαιτούνται για την έκδοση (άρθρο 449 παρ. 3 ΚΤΔ) (**η αναβολή για εύλογο χρόνο είναι νέα ρύθμιση του ΚΤΔ**). Επίσης το Συμβούλιο Εφετών μπορεί, αν δεν κωλύεται από αντίθετη διάταξη, να εξετάσει αν υπάρχουν ενδείξεις για τη βασιμότητα της κατηγορίας και για το σκοπό αυτό αναθέτει σε ένα από τα μέλη του τη συλλογή του αποδεικτικού υλικού αναβάλλοντας την έκδοση οριστικής απόφασης το πολύ για 3 μήνες (άρθρο 450 παρ. 2 ΚΤΔ) (**για 15 ημέρες η προθεσμία κατά τον προΐσχύσαντα ΚΤΔ**).
- Προβλέπεται η δυνατότητα άσκησης έφεσης ενώπιον του Αρείου Πάγου (άρθρο 451 ΚΤΔ) και είναι από τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες ο Άρειος Πάγος δικάζει ως **Δικαστήριο ουσίας** (όπως και στην περίπτωση της έφεσης κατά της απόφασης του Συμβουλίου Εφετών, που αποφασίζει την εκτέλεση ΕΕΣ, σε περίπτωση μη συγκατάθεσης του εκζητουμένου- άρθρο 22 Ν 3251/2014) .
- Την τελική απόφαση για την έκδοση (ή μη) λαμβάνει ο Υπουργός Δικαιοσύνης και μόνο αν το Συμβούλιο γνωμοδοτήσει καταφατικά και αμετάκλητα. Σε αντίθετη περίπτωση δεσμεύεται από την αρνητική γνωμοδότηση του Συμβουλίου και ο εκζητούμενος απολύεται από το Κατάστημα Κράτησης με διαταγή του Εισαγγελέα Εφετών. Το ανώτατο όριο κράτησης του προσώπου από την ημέρα της σύλληψής του προσδιορίζεται στους 24 μήνες με δυνατότητα παράτασης 6 μηνών (άρθρο 452 ΚΤΔ).

5. Άλλες διεθνείς συμβάσεις

α. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την καταστολή της τρομοκρατίας (1977).

Υπεγράφη στο Στρασβούργο την 27/1/1977. Ήδη έχει υπογραφεί και κυρωθεί από 46 κράτη- μέλη του Council of Europe . Η Ελλάδα υπέγραψε τη Σύμβαση και την κύρωσε με το Ν. 1789/1988 (ισχύς από την 5/11/1988) διατυπώνοντας επιφύλαξη, κατ' εφαρμογή του άρθρου 13 της Σύμβασης, ότι επιφυλάσσεται του δικαιώματος, υπό τους όρους της παρ. 1 αυτού του άρθρου, να αρνηθεί την έκδοση για κάθε έγκλημα από τα απαριθμούμενα στο άρθρο 1 της Σύμβασης αυτής, εφ' όσον ο φερόμενος ως δράστης διώκεται για την υπέρ της ελευθερίας δράση του.

β. Η Σύμβαση Έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (1996)

Υπεγράφη στο Δουβλίνο την 27/9/1996. Κυρώθηκε στην Ελλάδα με τον Ν. 2718/1999. Συμπληρώνει μεν την ΕΣΕ και αντικαθιστά κάποιες διατάξεις της, αλλά έχει προφανώς στενότερο πεδίο εφαρμογής, καθώς ισχύει μόνο μεταξύ των κρατών-μελών της ΕΕ, τα οποία την υπέγραψαν.

Εισάγει νέες ρυθμίσεις (για παράδειγμα προβλέπεται η δυνατότητα της έκδοσης ημεδαπού - άρθρο 7 της Σύμβασης- ή η απαγόρευση άρνησης της έκδοσης για το λόγο ότι η πράξη ή η ποινή παρεγράφη βάσει της νομοθεσίας του κράτους από το οποίο ζητείται η έκδοση - άρθρο 8 της Σύμβασης).

Όπως αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση του Ν 2718/1999, μόνο η αποφασιστική παρέμβαση, ως προς τις ουσιαστικές προϋποθέσεις, θα επιφέρει σημαντική βελτίωση της συνεργασίας στις σημαντικότερες ποινικές διαδικασίες, όπως τις διαδικασίες σχετικά με εγκλήματα τρομοκρατίας ή το οργανωμένο έγκλημα. Στη βάση αυτή, κατέστη δυνατό να αναπτυχθούν τα άρθρα της Σύμβασης - σχετικά με το διττό αξιόποινο, τα πολιτικά εγκλήματα, την έκδοση ημεδαπών και θέματα που συνδέονται με τον κανόνα της ειδικότητας - προς ικανοποίηση της γενικής επιθυμίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης να προσαρμόσει το συνολικό τομέα της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις στις ανάγκες του σήμερα και του αύριο.

γ. Η Σύμβαση για την απλουστευμένη διαδικασία έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε. (1995).

Κυρώθηκε με τον Ν. 2787/2000. Συμπληρώνει επίσης την ΕΣΕ και αντικαθιστά κάποιες διατάξεις της, ενώ ισχύει μόνο μεταξύ των κρατών- μελών της ΕΕ, τα οποία την υπέγραψαν.

Η Σύμβαση αυτή, για την απλουστευμένη διαδικασία έκδοσης, αποβλέπει στην ταχύτερη έκδοση, στην περίπτωση που το πρόσωπο συγκατατίθεται σε αυτήν. Έτσι εάν: 1) υπάρχει η συγκατάθεση του ενδιαφερόμενου προσώπου και 2) η σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας αρχής του κράτους, από το οποίο ζητείται η έκδοση, η παράδοση του προσώπου πραγματοποιείται χωρίς να απαιτείται υποβολή αίτησης έκδοσης και χωρίς να εφαρμόζεται η τυπική διαδικασία, η έκδοση θα ολοκληρώνεται μεταξύ της αρμόδιας αρχής του κράτους από το οποίο ζητείται η έκδοση και της αρχής του εκζητούντος κράτους που ζήτησε τη σύλληψη. Η παράδοση αυτή πραγματοποιείται σε προθεσμία το πολύ σαράντα (40) ημερών από την ημέρα που το πρόσωπο έδωσε τη συγκατάθεση του (αιτ. εκθ. Ν 2787/2900).

δ. Η Σύμβαση των Η.Ε. Κατά του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (Σύμβαση Παλέρμο 2000)

Κυρώθηκε στην Ελλάδα με το Ν. 3875/2010. Περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις για την έκδοση, στο άρθρο 16, οι οποίες αποτελούν περισσότερο γενικές κατευθυντήριες εντολές στο πεδίο της έκδοσης αναφορικά με τα εγκλήματα της συμμετοχής σε οργανωμένη εγκληματική ομάδα, της νομιμοποίησης εσόδων από αξιόποινες πράξεις κλπ (άρθρα 5,6, 8, 23 της Σύμβασης), καθώς παραπέμπουν στο εσωτερικό δίκαιο είτε σε τυχόν άλλες διεθνείς ή διμερείς συμβάσεις που υπεγράφησαν μεταξύ των εμπλεκόμενων κρατών.

Όπως αναφέρεται και στο άρθρο 1 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διασυνοριακού Οργανωμένου Εγκλήματος, που άνοιξε για υπογραφή στο Παλέρμο Ιταλίας στις 12-15 Δεκεμβρίου 2000 και τα τρία Πρωτόκολλα αυτής, αντικείμενο της Σύμβασης είναι η προαγωγή της συνεργασίας για την πιο αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος. Ο έλληνας νομοθέτης έχει καλύψει τα περισσότερα από τα ζητήματα που θέτει η Σύμβαση. Ειδικότερα, έχει

ποινικοποιήσει τη συμμετοχή σε οργανωμένη εγκληματική ομάδα (Ν 2928/2001) έχοντας λάβει ήδη από τότε υπόψη του τις επιταγές της Σύμβασης του Παλέρμο (βλ. σχετική εισηγητική έκθεση ΚΝοΒ τ. 49, σελ. 1726, 1731, 1733), καθόσον αφορά στη νομιμοποίηση προϊόντων εγκλήματος, τη διαφθορά και την παρακώλυση της δικαιοσύνης (άρθρα 5, 6, 8 και 23 της Σύμβασης σε συνδυασμό με το άρθρο 3 «πεδίο εφαρμογής»). Η ίδια η Σύμβαση έχει περιχαρακώσει το πεδίο εφαρμογής της στο Διεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα, σε κάθε περίπτωση ωστόσο σύμφωνα με τα άρθρα 3 παράγραφος 1 εδ. α' και 34 παράγραφος 2 τα αδικήματα που θεσπίζονται σύμφωνα με τα άρθρα 5, 6, 8 και 23 της Σύμβασης (συμμετοχή σε οργανωμένη εγκληματική ομάδα, νομιμοποίηση προϊόντων εγκλήματος, διαφθορά και παρακώλυση της δικαιοσύνης) πρέπει να θεσπιστούν στο εσωτερικό δίκαιο κάθε κράτους μέρους ανεξάρτητα από τη διασυνοριακή φύση τους ή την εμπλοκή οργανωμένης εγκληματικής ομάδας, με εξαίρεση το άρθρο 5 (συμμετοχή σε οργανωμένη εγκληματική ομάδα) στο μέτρο που αυτό απαιτεί την εμπλοκή οργανωμένης εγκληματικής ομάδας. Σε κάθε λοιπόν περίπτωση η Σύμβαση του Παλέρμο αποτελεί μια ολοκληρωμένη νομική βάση για την προαγωγή της συνεργασίας των κρατών μερών για την πρόληψη και καταπολέμηση του διεθνικού οργανωμένου εγκλήματος (αιτ.εκθ. Ν 3875/2010)

5. Ευρωπαϊκή Σύμβαση Έκδοσης και Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης (Ν 3251/2004)

α. Ευρωπαϊκό Ένταλμα Σύλληψης

Με τις διατάξεις του Ν 3251/2004 προσαρμόστηκε στην ελληνική νομοθεσία η υπ' αριθμόν 6/7.12.2001 απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Council of the EU) «για το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης και τις διαδικασίες παράδοσης μεταξύ των κρατών- μελών». Όπως αναφέρεται στην απόφαση, ο στόχος είναι να αντικατασταθούν οι διαδικασίες έκδοσης με ένα σύστημα παράδοσης μεταξύ δικαστικών Αρχών και να καθιερωθεί ένα σύστημα ελεύθερης

κυκλοφορίας τόσο των προδικαστικών, όσο και των τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων (αιτ. εκθ. Ν 3251/2004).

Ο Ν.3251/2004 (άρθρο 38) αντικατέστησε τις αντίστοιχες διατάξεις των συμβάσεων που ίσχυαν όσον αφορά την έκδοση στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ³. Ο Ν 3251/2004 δεν έχει εφαρμογή στις σχέσεις μεταξύ της Ελλάδας και τρίτων κρατών. Το νέο πνεύμα που εισφέρεται με την ως άνω απόφαση- πλαίσιο (και υιοθετήθηκε προδήλως από τις σχετικές διατάξεις του Ν 3251/2004) καθίσταται εμφανές από την αρχή, με την υιοθέτηση διαφορετικής νομικής ορολογίας («έκδοση καταδιωκόμενου ή καταζητουμένου» στην ΕΣΕ / «προσαγωγή εκζητουμένου» κατά το ΕΕΣ).

Ωστόσο δεν θα πρέπει να διαφεύγει της προσοχής ότι, παρά την ενοποιημένη διαδικασία που επιβάλλει η απόφαση πλαίσιο σε όλα τα κράτη που εφαρμόζουν τις διατάξεις για το ΕΕΣ, είναι δεδομένο ότι **η μεταφορά των διατάξεων στο εσωτερικό δίκαιο κάθε κράτους έχει γίνει με διαφοροποιήσεις και αναλόγως των ιδιαιτεροτήτων του εσωτερικού δικαιοσύνητος συστήματος**. Για παράδειγμα, ενώ στην απόφαση πλαίσιο η παραγραφή του εγκλήματος ή της ποινής σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους μέλους εκτέλεσης του ΕΕΣ προβλέπεται ως λόγος προαιρετικής μη εκτέλεσης του ΕΕΣ (άρθρο 4 αριθμ. 4), ο Έλληνας νομοθέτης θέσπισε αυτήν ως λόγο υποχρεωτικής μη εκτέλεσης (άρθρο 11 περ. δ Ν 3251/2004), λαμβάνοντας υπόψη ότι ο θεσμός της παραγραφής αποτελεί αδιαπραγμάτευτο θεσμό δημοσίας τάξης κατά το εσωτερικό δίκαιο.

3 α) ευρωπαϊκή σύμβαση εκδόσεως της 13ης Δεκεμβρίου 1957 (Ν. 4165/1991 ΦΕΚ 75 Α`), πρόσθετο πρωτόκολλο της 15ης Οκτωβρίου 1975, δεύτερο πρόσθετο πρωτόκολλο της 17ης Μαρτίου 1978 και ευρωπαϊκή σύμβαση για την καταστολή της τρομοκρατίας της 27ης Ιανουαρίου 1977 (Ν. 1789/1998 ΦΕΚ 133 Α`) στο μέτρο που αφορά την έκδοση,

β) συμφωνία της 26ης Μαΐου 1989 μεταξύ των δώδεκα κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για την απλούστευση και τον εκσυγχρονισμό των τρόπων διαβίβασης των αιτήσεων για έκδοση,

γ) σύμβαση της 10ης Μαρτίου 1995 (Ν. [2787/2000](#) ΦΕΚ 5 Α`) για την απλουστευμένη διαδικασία έκδοσης μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

δ) σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1996 για την έκδοση μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ν [2718/1999](#) ΦΕΚ 105 Α`),

ε) τίτλος ΙΙΙ κεφάλαιο 4 της σύμβασης της 19ης Ιουνίου 1990 (Ν. [2514/1997](#) ΦΕΚ 140 Α`) για την εφαρμογή της συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985 σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα".

β. Ομοιότητες – διαφορές μεταξύ Ευρωπαϊκής Σύμβασης Έκδοσης και Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης

Οι διαδικασίες, που ακολουθούνται στα δύο νομοθετήματα **παρουσιάζουν ομοιότητες:**

- i) και οι δυο εφαρμόζονται στον ευρωπαϊκό χώρο και στα κράτη της Ευρώπης,
- ii) οι αρμόδιες Αρχές για την εξέταση του ζητήματος είναι ο Εισαγγελέας Εφετών (για την κράτηση του προσώπου - άρθρο 446 παρ. 1 ΚΤΠΔ και άρθρο 16 Ν 3251/2004) , ο Πρόεδρος Εφετών (εφόσον το εκζητούμενο πρόσωπο συναινεί - άρθρο 448 νέου ΚΤΠΔ⁴ και άρθρο 17 Ν 3251/2004) και το Συμβούλιο Εφετών (εφόσον το εκζητούμενο πρόσωπο δεν συναινεί- άρθρα 449 , 450 ΚΤΠΔ και άρθρο 18 Ν 3251/2004),
- iii) διέπονται από τις ίδιες βασικές αρχές και ρυθμίσεις, οι οποίες έχουν κάποιες ελάχιστες διαφοροποιήσεις, που βέβαια είναι αναμενόμενες λαμβανομένης υπόψη και της χρονικής απόστασης των δύο νομοθετημάτων και συνακόλουθα των μεταρρυθμίσεων που στο μεταξύ έλαβαν χώρα σε όλα τα πολιτειακά επίπεδα (ελάχιστο όριο απειλούμενης ποινής για την έκδοση ή την εκτέλεση ΕΕΣ : άρθρα 2 παρ.1 ΕΣΕ και 5, 10 παρ. 1 Ν 3251/2004) / ελάχιστο όριο επιβληθείσας ποινής για την έκδοση ή την εκτέλεση ΕΕΣ (άρθρα 2 παρ. 1 ΕΣΕ και 5, 10 παρ. 1 Ν 3251/2004) / απαγόρευση έκδοσης ή εκτέλεσης ΕΕΣ εάν υφίστανται υπόνοιες σκοπού ποινικής δίωξης λόγω φυλετικής διάκρισης, θρησκευτικών ή πολιτικών φρονημάτων κλπ (άρθρα 3 παρ. 2 ΕΣΕ και 11 ε Ν 3251/2004)/ δυνατότητα άρνησης έκδοσης και υποχρέωση άρνησης εκτέλεσης ΕΕΣ εάν η πράξη τελέσθηκε εν μέρει ή εξ ολοκλήρου στο έδαφος του εκδίδοντος κράτους (άρθρα 7 παρ. 1 ΕΣΕ και 11 στοιχ. ζ Ν 3251/2004) /αδυναμία έκδοσης αν η πράξη ή ποινή παρεγράφη (κατά τους νόμους του αιτούντος ή του εκδίδοντος κράτους- άρθρο 10 ΕΣΕ ή κατά τους ελληνικούς νόμους - άρθρο 11 δ Ν 3251/2004)/ εφαρμογή του κανόνα της ειδικότητας (άρθρα 14 ΕΣΕ και 34 Ν 3251/2004).

Υπάρχουν βέβαια και **διαφορές :**

⁴ Αυτή είναι μία νέα ρύθμιση, την οποία εισήγαγε ο Ν 4620/2019 , καθώς υπό το προϊσχύσαν νομοθετικό καθεστώς αρμόδια Αρχή και σε αυτήν την περίπτωση ήταν το Συμβούλιο Εφετών- άρθρο 448 προϊσχύσαντος ΚΤΠΔ)

ι) Η ΕΣΕ έχει υπογραφεί από 50 κράτη εκ των οποίων μόνο 28 είναι μέλη της Ε.Ε. (πλέον τα 27, μετά την αποχώρηση του Η.Β.) συμπεριλαμβανομένων και 3 κρατών μη- μελών του Συμβουλίου , ήτοι του Ισραήλ, της Δημοκρατίας της Κορέας και της Χιλής. Αντίθετα η απόφαση για το ΕΕΣ αφορά αποκλειστικά κράτη μέλη της Ε.Ε και τις μεταξύ τους σχέσεις.

ιι) Η συμμετοχή του Υπουργείου Δικαιοσύνης στην διαδικασία, η οποία προβλέπεται από την ΕΣΕ είναι αυξημένη (άρθρο 12 της ΕΣΕ - άρθρο 1 Ν 4165/1961), ενώ είναι επικουρική καθ' όσον αφορά την διαδικασία του ΕΕΣ (άρθρο 3 Ν 3251/2004) και έτσι αντικατοπτρίζεται η πρόθεση της διευκόλυνσης της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των ίδιων των δικαστικών Αρχών των κρατών με όσο το δυνατό πιο ευθύ τρόπο και χωρίς την παρέμβαση άλλων Αρχών.

ιιι) Στη διαδικασία του ΕΕΣ μπορεί να παραδοθεί στο εκζητούν κράτος και ημεδαπός, υπό ορισμένες προϋποθέσεις (οι σχετικές απαγορεύσεις στο άρθρο 11 Ν 3251/2004), ενώ στη διαδικασία της ΕΣΕ η έκδοση του ημεδαπού στο εκζητούν κράτος απαγορεύεται, αρκεί το πρόσωπο αυτό να είχε την ελληνική ιθαγένεια κατά το χρόνο τέλεσης της πράξης (αφού η Ελλάδα κατά την κύρωση της ΕΣΕ το όρισε ρητά - άρθρο 2 παρ. 1 Ν 4165/1961 και άρθρο 438 στοιχ. α ΚΠΔ).

γ. Σχέση ΕΕΣ με ΕΣΕ και άλλες νομικές πράξεις

Οι διατάξεις του Ν 3251/2004 για το ΕΕΣ, κατά το μέρος που ρυθμίζουν το θέμα της παράδοσης (έκδοσης), αντικαθιστούν τις αντίστοιχες διατάξεις των ανωτέρω νομοθετικών κειμένων, συμπεριλαμβανομένης και της ΕΣΕ.

ΙΙ. ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΕ ΠΟΙΝΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

1. Δικαστική συνδρομή εν στενή εννοία

Στο 2^ο κεφάλαιο του 3^{ου} τμήματος του 5^{ου} βιβλίου του ΚΠΔ αναφέρονται οι άλλες περιπτώσεις δικαστικής συνδρομής, με τη στενή του όρου έννοια. Με τον όρο «δικαστική συνδρομή» νοείται το πλέγμα των προβλεπόμενων διά νόμου διαδικασιών,

οι οποίες εφαρμόζονται όταν πρόκειται να διενεργηθούν i) ανακριτικές πράξεις στο έδαφος ενός τρίτου κράτους είτε ii) επιδόσεις δικαστικών εγγράφων, είτε iii) μεταγωγή κρατουμένου για εξέταση. Κατά το ελληνικό δίκαιο βασικός πυλώνας αυτής της διαδικασίας υπήρξε αρχικά το πλέγμα των διατάξεων των άρθρων 457- 461 του προϊσχύσαντος ΚΤΔ, οι οποίες ήδη αποτυπώνονται στα άρθρα 458 έως 461 του νέου ΚΤΔ. Οι διατάξεις αυτές ρυθμίζουν και εξακολουθούν να ρυθμίζουν, όπως ισχύουν πλέον:

i) τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες απαιτείται να διενεργηθούν ανακριτικές πράξεις είτε από τις ελληνικές αρχές είτε από αλλοδαπές αρχές κατόπιν αιτήματος των ελληνικών, εφόσον **δεν υφίσταται διμερής ή διεθνής σύμβαση δικαστικής συνδρομής** μεταξύ των εμπλεκόμενων κρατών,

ii) τις περιπτώσεις, κατά τις οποίες, υφίσταται μεν σύμβαση δικαστικής συνδρομής, πλην όμως **δεν υφίσταται ειδικότερη ρύθμιση για το ζήτημα**, για το οποίο υποβάλλεται το αίτημα δικαστικής συνδρομής, οπότε διεκδικούν εφαρμογή οι γενικές διατάξεις του ΚΤΔ.

2. Επιμέρους Συμβάσεις

α. Η Σύμβαση περί Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής επί Ποινικών Υποθέσεων (Ν 4218/1961).

Το κυριότερο νομοθέτημα σε ευρωπαϊκό επίπεδο επί πολλές δεκαετίες ήταν η «Ευρωπαϊκή Σύμβαση περί αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων», η οποία υπεγράφη στο Στρασβούργο την 20ην Απριλίου 1959 και είχε ως στόχο την διευκόλυνση της μεταξύ των κρατών δικαστικής συνεργασίας στο τομέα της συλλογής αποδείξεων, της εξέτασης μαρτύρων, πραγματογνωμόνων και κατηγορουμένων. Η Σύμβαση υπεγράφη στο πλαίσιο του Council of Europe από 50 κράτη, εκ των οποίων τρία δεν αποτελούν κράτη - μέλη του Council of Europe (η Χιλή, το Ισραήλ και η Δημοκρατία της Κορέας). Η Ελλάδα υπέγραψε τη Σύμβαση και την κύρωσε με το Ν 4218/1961.

Η Σύμβαση δεν εφαρμόζεται για την εκτέλεση καταδικαστικών ποινικών αποφάσεων ή ενταλμάτων σύλληψης, αλλά ούτε και σε στρατιωτικά αδικήματα (άρθρο 1 παρ.2). Για το αντικείμενο αυτό (εκτέλεση καταδικαστικών αποφάσεων, μέτρων ασφαλείας, περιοριστικών μέτρων κλπ υφίσταται ήδη ο Ν 4307/2014 - βλ. κατωτέρω) .

Επίσης δυνητικά το αίτημα δικαστικής συνδρομής μπορεί να μην ικανοποιηθεί, εάν αφορά σε παραβάσεις τις οποίες το προς ο η αίτηση κράτος θεωρεί είτε ως πολιτικά αδικήματα, είτε ως αδικήματα, συναφή προς τα πολιτικά, είτε ως φορολογικές παραβάσεις, είτε εάν το προς ο η αίτηση κράτος θεωρεί ότι η εκτέλεση της αίτησης μπορεί να θίξει την κυριαρχία, την ασφάλειαν την δημόσια τάξη ή άλλα ουσιώδη συμφέροντά του (άρθρο 2 της Σύμβασης, όπως κυρώθηκε με το Ν 4218/1961).⁵

ι. Πεδίο εφαρμογής

Η Σύμβαση ρυθμίζει τη διαδικασία σε περιπτώσεις δικαστικής συνδρομής για:

- την εκτέλεση ανακριτικών πράξεων (π.χ. εξέταση μαρτύρων, πραγματογνωμόνων ή κατηγορουμένων),
- τη διαβίβαση πειστηρίων, δικογράφων ή εγγράφων,
- την επίδοση αποφάσεων και κλήσεων μαρτύρων, πραγματογνωμόνων, κατηγορουμένων (αξιοσημείωτο : εάν ο κλητευθείς- κατ' εφαρμογή της Σύμβασης- μάρτυρας δεν εμφανιστεί στο Δικαστήριο, δεν μπορεί να τιμωρηθεί για λιπομαρτυρία) ,
- τη γνωστοποίηση του Ποινικού Μητρώου κάποιου προσώπου.

ii) Διαδικασία

⁵ Βάσει του άρθρου 1 της παραπάνω Σύμβασης τα Συμβαλλόμενα Μέρη δεσμεύθηκαν να παράσχουν μεταξύ τους την ευρύτερη δυνατή δικαστική συνδρομή σε κάθε διαδικασία σχετικά με παραβάσεις, των οποίων η καταστολή τύγχανε αναγκαία. Η εν λόγω Σύμβαση ως νομικό μέσο της παραδοσιακής δικαστικής συνεργασίας για την κτήση αποδεικτικών μέσων χαρακτηρίζεται από την «αρχή της αίτησης» (request for assistance, demande d'entraide), δηλαδή μια αρμόδια αρχή ενός κυρίαρχου κράτους, ενώπιον της οποίας εκκρεμεί η ποινική διαδικασία, υποβάλλει μια αίτηση σε μια αντίστοιχη αρχή ενός άλλου κυρίαρχου κράτους, το οποίο αποφασίζει να εκτελέσει ή μη την αίτηση αυτή. (αιτ. εκθ. Ν 4489/2017 για την Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας).

Κεντρική Αρχή, η οποία δέχεται αιτήματα των αλλοδαπών και διαβιβάζει αντίστοιχα στην αλλοδαπή Αρχή αιτήματα των ελληνικών: είναι το Υπουργείο Δικαιοσύνης και κατ' εξαίρεση, οι δικαστικές Αρχές επικοινωνούν απευθείας μεταξύ τους, με την απευθείας διαβίβαση των εγγράφων, ακόμα και με τη συνδρομή της Διεθνούς Οργάνωσης Εγκληματολογικής Αστυνομίας (INTERPOL) (άρθρο 15 παρ. 4 , 5 της Σύμβασης).

Σημαντική ρύθμιση ήταν και η πρόβλεψη του άρθρου 21 της Σύμβασης, σύμφωνα με το οποίο κάθε καταγγελία απευθυνόμενη από ένα κράτος προς άσκηση ποινικής δίωξης ενώπιον των δικαστηρίων άλλου κράτους μπορεί να διαβιβαστεί μέσω των Υπουργείων Δικαιοσύνης, ρύθμιση, η οποία δεν είχε βρει ικανοποιητική εφαρμογή στην πράξη.

Επισημαίνεται ότι κατά την σχετική διαδικασία διαβιβάζονται φωτοαντίγραφα των κρίσιμων εγγράφων της δικογραφίας, ενώ, αν απαιτηθούν τα πρωτότυπα από το προς η αίτηση κράτος, αυτό μπορεί να ικανοποιηθεί μόνο εάν κριθεί εφικτό και δεν προκαλεί κάποιο κίνδυνο (άρθρο 3 παρ. 3 της Σύμβασης).

iii) Η συμβολή της στην προαγωγή της δικαστικής συνεργασίας

Η Σύμβαση δικαστικής συνδρομής του 1959 είχε πολλές αδυναμίες, αφού με τον μηχανισμό αυτόν (της δικαστικής συνδρομής) η υπεροχή της εκτελεστικής εξουσίας κατά τη διαδικασία της δικαστικής συνεργασίας ήταν καθοριστική θεωρώντας το ποινικό δίκαιο στενά συνδεδεμένο με την κρατική κυριαρχία, ήτοι τον σκληρό πυρήνα της κρατικής υπόστασης. Ακόμη, η δικαστική συνεργασία υπόκειτο σε μια συγκυριακή πολιτική απόφαση, που λαμβανόταν σε κυβερνητικό-πολιτικό επίπεδο. Επιπρόσθετα, η διαδικασία της συγκέντρωσης των αποδείξεων έπρεπε να συνάδει με την αρχή του «locus egit actum», η οποία μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα ως προς το παραδεκτό της απόδειξης στο αιτούν Μέρος κ.λπ.. Εκτός τούτων, η Σύμβαση αυτή δεν καθόριζε ομοιόμορφο τύπο, στον οποίο θα υποβαλλόταν η αίτηση ούτε προβλέπονταν προθεσμίες, εντός των οποίων το προς οι/ η αίτηση Μέρος έπρεπε να ενεργήσει. Ενόψει αυτών, η ως άνω παραδοσιακή διαδικασία αποδείχθηκε μακρόχρονη και

διαδικαστικά περίπλοκη, χωρίς να απολήγει σε πολλές περιπτώσεις στην κτήση των αποδείξεων στο προς οι/η αίτηση Μέρους. Ορισμένα αδύνατα σημεία του καθεστώτος της αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής βελτιώθηκαν με την πάροδο του χρόνου, με πρώτο παράδειγμα τη Σύμβαση εφαρμογής της συμφωνίας Σένγκεν, η οποία θα μεταβάλει και θα απλουστεύσει τη διπλωματική διαδικασία, επιπλέον έτσι θα αρχίσει η **δικαστικοποίηση της διακρατικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις**, θεσπίζοντας ως γενικό κανόνα την άμεση επικοινωνία μεταξύ των αρμόδιων δικαστικών Αρχών του εκζητούντος και του εκζητούμενου μέρους (αιτ. εκθ. Ν 4489/2017).

β. Η Σύμβαση εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (1985).

Το έτος 1985 η Γαλλία, η Γερμανία, το Βέλγιο, η Ολλανδία και το Λουξεμβούργο συνήψαν τη Συμφωνία του Σένγκεν που προέβλεπε τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά τους σύνορα πριν από την 1η Ιανουαρίου 1990. Για την υλοποίηση της Συμφωνίας Σένγκεν, τα πέντε Συμβαλλόμενα Μέρη υπέγραψαν το 1990 τη Σύμβαση εφαρμογής της. Η Συμφωνία και Σύμβαση εφαρμογής της αποτελούν ένα ολοκληρωμένο σύστημα διατάξεων, το οποίο στηρίζεται στην αρχή της εμπιστοσύνης των ελέγχων που θα διεξάγουν οι αρχές των χωρών και προκαταλαμβάνει τις ρυθμίσεις στους τομείς αστυνομικής, τελωνειακής και δικαστικής συνεργασίας . Η Ελλάδα υπέγραψε την Συμφωνία και τη Σύμβαση Σένγκεν, την οποία κύρωσε με το Ν. 2514/1997

ii) Πεδίο εφαρμογής

Οι διατάξεις του σχετικού Κεφαλαίου περί δικαστικής συνδρομής της Σύμβασης Σένγκεν αποβλέπουν στη συμπλήρωση και τη διευκόλυνση εφαρμογής της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Δικαστικής Συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις της 20ης Απριλίου 1959. Έτσι ρυθμίζονται και άλλες περιπτώσεις δικαστικής συνδρομής, η οποία επιτρέπεται επίσης και :

α. Σε διαδικασίες για πράξεις, οι οποίες σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο ενός ή και των δύο Συμβαλλόμενων Μερών τιμωρούνται ως **παραβάσεις τάξεως από διοικητικά**

όργανα, των οποίων η απόφαση μπορεί να προσβληθεί με ένδικο μέσο ενώπιον ιδίως ποινικού δικαστηρίου.

β. Σε διαδικασίες **αποζημιώσεως για μέτρα ποινικής δίωξης ή αβάσιμης καταδίκης**.

γ. Σε διαδικασίες για την **απονομή χάριτος**.

δ. Σε **αστικές υποθέσεις που σχετίζονται με ποινική δίωξη**, εφόσον το ποινικό δικαστήριο δεν έχει ακόμη αποφασίσει οριστικά επί της ποινικής δίωξης.

ε. Για την **επίδοση των διαδικαστικών εγγράφων σχετικά με την εκτέλεση μιας ποινής ή ενός μέτρου ασφαλείας, της εισπράξεως προστίμου ή της καταβολής των δικαστικών εξόδων**.

στ. Για τα μέτρα που σχετίζονται με την **αναστολή επιβολής ή εκτέλεσεως ποινής ή μέτρου ασφαλείας, την υπ` όρον απόλυση, την προσωρινή αναστολή ενάρξεως εκτίσεως ή τη διακοπή εκτίσεως ποινής ή μέτρου ασφαλείας. (άρθρο 49 Ν 2514/1997)**

ii) Σημαντικές ρυθμίσεις

Η συγκεκριμένη σύμβαση διαπνέεται σαφώς από πνεύμα ενοποίησης των νομοθετικών συστημάτων και διευκόλυνσης της δικαστικής συνεργασίας, αφού πολλές ρυθμίσεις της απλουστεύουν σε μεγάλο βαθμό τη διαδικασία δικαστικής συνδρομής προς μία κατεύθυνση όσο το δυνατόν λιγότερων παρεμβολών των εσωτερικών Αρχών . Τέτοια είναι η ρύθμιση του άρθρου 52 παρ. 1, σύμφωνα με την οποία «κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να απευθύνει τα έγγραφα της διαδικασίας απευθείας μέσω ταχυδρομείου σε πρόσωπα που βρίσκονται στο έδαφος ενός άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους. Τα Συμβαλλόμενα Μέρη γνωστοποιούν στην Εκτελεστική Επιτροπή κατάλογο των εγγράφων που μπορούν να διαβιβασθούν μέσω αυτής της οδού.

Περαιτέρω η πρόβλεψη της απευθείας διαβίβασης των αιτήσεων δικαστικής συνδρομής και των σχετικών απαντήσεων μεταξύ των αρμοδίων δικαστικών αρχών (άρθρο 53 παρ. 1) αποτέλεσε μία άλλη σημαντική ρύθμιση και «εκπαίδευσε» και τους αρμόδιους δικαστικούς λειτουργούς να αποκτήσουν μεγαλύτερη ευχέρεια στην

απευθείας επικοινωνία με τους συναδέλφους τους των άλλων κρατών. Έτσι ο Έλληνας Εισαγγελέας Πρωτοδικών μπορούσε να απευθύνει αίτημα για την εξέταση ενός μάρτυρα ή την λήψη απολογίας κατηγορουμένου ή την προσκομιδή εγγράφων στον συνάδελφό του μίας άλλης συμβαλλόμενης χώρας, **χωρίς το ενδιάμεσο στάδιο του ελέγχου αυτού του αιτήματος από τον Εισαγγελέα Εφετών**, όπως γινόταν στη συντριπτική πλειοψηφία των περιπτώσεων μέχρι τότε. Αυτή η ρύθμιση προκάλεσε και κάποιες δυσλειτουργίες, οι οποίες οφείλονταν κυρίως στην έλλειψη εμπειρίας των αρμοδίων Υπηρεσιών να συντάξουν με τον κατάλληλο τρόπο το αίτημα δικαστικής συνδρομής (εμπειρία, που κατά τεκμήριο διέθεταν οι Εισαγγελίες Εφετών) , με αποτέλεσμα να διατυπωθούν και κάποιες αρνητικές κρίσεις σχετικά με τον κατά πόσον η απευθείας διαβίβαση των αιτημάτων δικαστικής συνδρομής (δηλαδή κατά παράκαμψη του αρμόδιου Εισαγγελέα Εφετών και του Υπουργείου Δικαιοσύνης) υπήρξε εν τέλει μία αποτελεσματική και αποδοτική διαδικασία.

Σημαντική είναι και η πρόβλεψη στη διάταξη του άρθρου 53 παρ.5 Ν 2514/1997, σύμφωνα με την οποία μηνύσεις ή καταγγελίες με σκοπό την ποινική δίωξη μπορούν να διαβιβάζονται απευθείας από τις δικαστικές αρχές του εκζητούντος στις δικαστικές αρχές του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση. Έτσι μπορεί ο παθών μίας αξιόποινης πράξης που τελέσθηκε στη χώρα, όπου είχε μεταβεί π.χ. για ταξίδι αναψυχής, μετά την επιστροφή του στη χώρα καταγωγής του, μπορεί να υποβάλει έγκληση στις εκεί αρμόδιες αρχές, οι οποίες να τη διαβιβάσουν στις αρχές του κράτους του τόπου τέλεσης, οι οποίες και θα σχηματίσουν τη σχετική δικογραφία.

Είναι όμως προφανές ότι αναμφισβήτητα η αποφυγή εμπλοκής πολλών Αρχών και Υπηρεσιών συνεπάγεται όχι μόνο κέρδος στο χρόνο απασχόλησης των αρμοδίων υπαλλήλων, αλλά και εξοικονόμηση δαπανών και οπωσδήποτε συμβάλλει στην εξοικείωση των δικαστικών προσώπων με τα δικαιοδικά συστήματα άλλων κρατών και άρα στην αποδοτικότερη δικαστική συνεργασία. Γι' αυτό το σκοπό μπορεί πάντα να δίνονται οι απαραίτητες κατευθύνσεις από τους ιεραρχικά προϊσταμένους, ενώ πολύ σημαντική είναι η συμβολή των ευρωπαϊκών προγραμμάτων εκπαίδευσης των δικαστικών προσώπων και τα προγράμματα ανταλλαγής .

γ. Ν 4307/2014

Μία πολύ σημαντική εξέλιξη στον τομέα της δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ⁶ σημειώνεται με την ψήφιση του νόμου αυτού, με τον οποίο ενσωματώθηκαν στο εθνικό δίκαιο: α) η απόφαση - πλαίσιο 2008/909/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2008, όπως τροποποιήθηκε με την Απόφαση - Πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές αποφάσεις, οι οποίες επιβάλλουν ποινές ή μέτρα στερητικά της ελευθερίας, για το σκοπό της εκτέλεσής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, β) η απόφαση - πλαίσιο 2008/947/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 27ης Νοεμβρίου 2008, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση - πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης σε ποινικές αποφάσεις που προβλέπουν την αναστολή εκτέλεσης της ποινής ή απόλυση υπό όρους, με σκοπό την επιτήρηση των μέτρων αναστολής και των εναλλακτικών κυρώσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και γ) η απόφαση - πλαίσιο 2009/829/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 23ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με την εφαρμογή, μεταξύ των κρατών - μελών της

6 Αν πρόκειται για καταδικαστική απόφαση δικαστηρίου άλλου κράτους, εκτός ΕΕ, η δυνατότητα εκτέλεσης της ποινής στην Ελλάδα εξαρτάται από την κατά περίπτωση ισχύουσα ως προς αυτό το ζήτημα διμερή ή διεθνή σύμβαση. Τέτοιο παράδειγμα ισχύει με την κυρωθείσα με το Ν. 2313/1995 Σύμβαση μεταξύ Ελλάδας και Αλβανίας για την αμοιβαία εκτέλεση ποινικών αποφάσεων. Αν δεν υφίσταται τέτοια σύμβαση, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΚΠΔ. Υπό τον όρο της αμοιβαιότητας.

Ευρωπαϊκής Ένωσης, της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης στις **αποφάσεις περί μέτρων επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση.**^{7 8}

Έτσι καθιερώνεται η δυνατότητα εκτέλεσης της καταδικαστικής απόφασης ενός Δικαστηρίου στο έδαφος ενός άλλου κράτους της ΕΕ, χωρίς την έκδοση ΕΕΣ. Ειδικά:

Α) στο πεδίο της αναγνώρισης και εκτέλεσης ποινών στερητικών της ελευθερίας σε ένα κράτος διαφορετικό εκείνου της καταδίκης, με σκοπό να διευκολυνθεί η κοινωνική επανένταξη του καταδικασθέντος (άρθρα 1-22), ορίζεται ότι:

- για την **αναγνώριση και την εκτέλεση** της απόφασης Δικαστηρίου άλλου κράτους στην Ελλάδα, αρμόδιος είναι ο **Εισαγγελέας Πρωτοδικών** της περιφέρειας όπου ο καταδικασθείς έχει τη συνήθη διαμονή του (άρθρο 3 παρ. 1),

7 Οι αποφάσεις αυτές εντάσσονται σε μια σειρά νομικών μέσων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός ενιαίου ευρωπαϊκού δικαστικού χώρου. Στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε της 15ης και 16ης Οκτωβρίου 1999 τονίσθηκε η σημασία της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης ως ο ακρογωνιαίος λίθος της δικαστικής συνεργασίας σε αστικές και σε ποινικές υποθέσεις στο πλαίσιο της Ένωσης. Στις 29 Νοεμβρίου 2000, το Συμβούλιο, σύμφωνα με τα παραπάνω συμπεράσματα του Τάμπερε, ενέκρινε πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των ποινικών αποφάσεων, με το οποίο ζητούσε: α) να επιτραπεί στους κατοίκους ενός κράτους - μέλους να εκτίσουν την ποινή τους στο κράτος διαμονής τους (μέτρο 16), β) να ενισχυθεί η συνεργασία μεταξύ κρατών - μελών στην περίπτωση που ένα πρόσωπο υπόκειται σε υποχρεώσεις ή σε μέτρα επίβλεψης και στήριξης, ιδίως στο πλαίσιο αναστολής της εκτέλεσης της ποινής ή της υπό όρους απόλυσης (μέτρο 23) και γ) να εκτιμηθεί η ανάγκη θέσπισης σύγχρονων μηχανισμών αμοιβαίας αναγνώρισης των ποινικών αποφάσεων που προβλέπουν μέτρα επιτήρησης (μέτρο 10). Τέλος, το 2004, με το πρόγραμμα της Χάγης για την ενίσχυση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη - μέλη κλήθηκαν να ολοκληρώσουν το συνολικό πρόγραμμα μέτρων για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης των δικαστικών αποφάσεων σε ποινικές υποθέσεις. Να σημειωθεί ότι: α) όλα τα κράτη - μέλη έχουν επικυρώσει τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 21ης Μαρτίου 1983 για τη μεταφορά των καταδίκων, σύμφωνα με την οποία είναι δυνατή η μεταφορά καταδίκου για τη συνέχιση της εκτίσης της ποινής του μόνο στο κράτος του οποίου είναι υπήκοος και μόνο με τη συγκατάθεσή του, καθώς και με τη συγκατάθεση των ενδιαφερόμενων κρατών, το δε πρόσθετο πρωτόκολλο της σύμβασης της 18ης Δεκεμβρίου 1997, που προβλέπει τη μεταφορά του καταδίκου υπό όρους, ακόμη και χωρίς τη συγκατάθεσή του, δεν έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη - μέλη. Ωστόσο, καμία από τις δύο πράξεις δεν επιβάλλει την κατά κανόνα υποχρέωση παραλαβής του καταδίκου, με σκοπό την εκτέλεση της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας. β) Η σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης της 30ης Νοεμβρίου 1964, περί επιτηρήσεως των υπ' όρον καταδικασθέντων ή απολυθέντων προσώπων έχει κυρωθεί από 12 κράτη - μέλη και, σε ορισμένες περιπτώσεις με αρκετές επιφυλάξεις. Έτσι κρίθηκε αναγκαία η θέσπιση κοινοτικών διατάξεων για την επίτευξη των ανωτέρω στόχων αμοιβαίας αναγνώρισης ποινικών αποφάσεων.

8 Σχετικές διατάξεις προέβλεπε και ο Ν 2514/1997 περί κύρωσης της Συμβάσης Σένγκεν (άρθρα 67-69), οι οποίες όμως δεν έτυχαν ευρείας εφαρμογής στην πράξη .

- για τη **διαβίβαση** της απόφασης ελληνικού Δικαστηρίου σε άλλο κράτος προς εκτέλεση, αρμόδιος είναι ο **Εισαγγελέας του Δικαστηρίου**, το οποίο εξέδωσε την απόφαση (άρθρο 3 παρ. 2),
- η διαβίβαση της απόφασης από τον Εισαγγελέα **γίνεται απευθείας** προς την αρμόδια Αρχή του κράτους εκτέλεσης , εκτός εάν αυτή δεν είναι γνωστή, οπότε μπορεί να ζητηθεί η συνδρομή του Υπουργείου Δικαιοσύνης ή της Eurojust (άρθρα 3 παρ. 3, 4 παρ. 6, 7),
- ενθαρρύνεται η απευθείας επικοινωνία με οποιοδήποτε πρόσφορο μέσο μεταξύ των αρμοδίων Αρχών (τηλεφωνική, fax, email κλπ) (άρθρο 4 παρ. 8),
- απαραίτητη προϋπόθεση για τη διαβίβαση της απόφασης από τον Έλληνα Εισαγγελέα είναι η **συναίνεση** του καταδικασθέντος, **εκτός** από ορισμένες εξαιρέσεις (άρθρο 6), αφού σε αυτές τις τελευταίες περιπτώσεις κρίνεται ότι ανεξαρτήτως της συναίνεσης ή μη του προσώπου, η εκτέλεση της ποινής στο κράτος , π.χ., της εθνικότητας του καταδικασθέντος, όπου έχει τη συνήθη διαμονή του (άρθρο 6 παρ. 2 α), εξυπηρετεί περισσότερους σκοπούς (διευκόλυνση στην εκτέλεση της απόφασης, στην κοινωνική του επανένταξη κλπ),
- για την αναγνώριση της απόφασης και την εκτέλεση της ποινής στην Ελλάδα θα πρέπει η πράξη, για την οποία επιβλήθηκε η απόφαση του αλλοδαπού Δικαστηρίου να είναι **αξιοποινη και στην Ελλάδα** (ανεξαρτήτως νομικού χαρακτηρισμού) , εκτός από περιπτώσεις ορισμένων εγκλημάτων (π.χ. εγκληματική οργάνωση, τρομοκρατία κλπ), για τις οποίες δεν απαιτείται έλεγχος του διττού αξιοποινού (άρθρο 8),
- κατά τη διαδικασία της αναγνώρισης στην Ελλάδα απόφασης αλλοδαπού Δικαστηρίου και στη συνέχεια εκτέλεσης της επιβληθείσας ποινής, προβλέπεται η **δυνατότητα να προσαρμοστεί η ποινή στο ελληνικό δικαιοσύστημα** με απόφαση του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου, είτε με μείωση της ποινής (άρθρο 9 παρ. 6) , είτε ακόμα και με προσαρμογή της ποινής κατά το

ελληνικό δίκαιο, αν το αλλοδαπό Δικαστήριο επέβαλε ποινή, η οποία **αντιβαίνει στο ελληνικό δίκαιο** (άρθρο 9 παρ. 7),

- προβλέπεται **δυνατότητα του Εισαγγελέα Πρωτοδικών να αρνηθεί** να αναγνωρίσει την απόφαση του αλλοδαπού Δικαστηρίου, εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένες περιπτώσεις και όχι αυθαίρετα ή αδιάκριτα (άρθρο 10). Επισημαίνεται ιδιαίτέρως η ρύθμιση του άρθρου 10 παρ. 1 θ ⁹, η οποία συσσωρεύεται με τις νέες σχετικές ρυθμίσεις στον ΚΤΔ (άρθρα 340 παρ. 4 και 432 παρ. 2, με τα οποία επιτρέπεται η ερήμην του κατηγορουμένου εκδίκαση της υπόθεσής του, μόνο αν αυτός είχε ενημερωθεί ότι σε περίπτωση μη εμφάνισης ή μη εκπροσώπησής του θα δικάσθαι ερήμην και 473 παρ. 1 ε, σύμφωνα με το οποίο «Σε περίπτωση καταδικαστικής απόφασης, που εκδόθηκε ερήμην του κατηγορουμένου, χωρίς αυτός να έχει εκπροσωπηθεί από πληρεξούσιό του δικηγόρο ή να έχει κλητευθεί αυτοπροσώπως ή να έχει ενημερωθεί με άλλα μέσα κατά τρόπο ώστε να αποδεικνύεται ότι τελούσε εν γνώσει της προγραμματισμένης δίκης και με βάση την οποία εκδόθηκε ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, η απόφαση επιδίδεται εκ νέου στον κατηγορούμενο αμέσως μετά την σε εκτέλεση του εντάλματος παράδοσή του στις αρμόδιες ελληνικές αρχές, εκτός αν αυτή του επιδόθηκε ήδη

9 1. Ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών του τόπου συνήθους διαμονής του καταδικασθέντος μπορεί να αρνηθεί να αναγνωρίσει την απόφαση και να διατάξει την εκτέλεση της ποινής, αν:

...

θ) σύμφωνα με το πιστοποιητικό που προβλέπεται στο άρθρο 4, ο καταδικασθείς δεν εμφανίστηκε αυτοπροσώπως στη δίκη που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης, εκτός αν στο πιστοποιητικό αναφέρεται ότι αυτός βάσει σχετικών δικονομικών διατάξεων του εθνικού δικαίου του κράτους έκδοσης:

i) εμπρόθεσμα:

αα) είχε λάβει γνώση του χρόνου και του τόπου διεξαγωγής της δίκης που οδήγησε στην έκδοση της απόφασης είτε με αυτοπρόσωπη κλήτευση του είτε με πραγματική και επίσημη πληροφόρηση του, κατά τρόπο που να αποδεικνύεται σαφώς ότι τελούσε εν γνώσει της δίκης και

ββ) είχε πληροφορηθεί ότι μπορεί να εκδοθεί απόφαση σε περίπτωση που δεν εμφανιστεί στη δίκη ή

ii) τελούσε εν γνώσει της δίκης και εκπροσωπήθηκε σε αυτήν από δικηγόρο, διορισμένο από τον ίδιο ή το κράτος, στον οποίο είχε δώσει ο ίδιος εντολή να τον εκπροσωπήσει ή

iii) μετά την επίδοση της απόφασης και τη σαφή πληροφόρηση του ως προς το δικαίωμα του να ζητήσει επανεκδίκαση ή να ασκήσει ένδικο μέσο, που θα οδηγούσαν σε νέα δίκη με επανεξέταση της ουσίας της υπόθεσης, περιλαμβανομένων και νέων αποδεικτικών στοιχείων, στην οποία είχε δικαίωμα να παρίσταται και μπορούσε να οδηγήσει σε εξαφάνιση της αρχικής απόφασης:

αα) δήλωσε ρητά ότι αποδέχεται την απόφαση ή

ββ) δεν ζήτησε να δικάσθαι εκ νέου ή δεν άσκησε εμπρόθεσμα ένδικο μέσο,

αυτοπροσώπως ή έχει δηλωθεί ρητά από αυτόν η μη αμφισβήτησή της. Η νέα επίδοση αποτελεί την αφετηρία της ανωτέρω προθεσμίας άσκησης ενδίκων μέσων. Κατά το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της αρχικής και της νέας επίδοσης αναστέλλεται η προθεσμία παραγραφής του εγκλήματος.») και στο ΕΕΣ (άρθρο 12 Ν 3251/2004) ¹⁰

- στην περίπτωση που αναγνωρίζεται απόφαση αλλοδαπού Δικαστηρίου στην Ελλάδα, η εκτέλεση της ποινής διέπεται από το ελληνικό δίκαιο (άρθρο 15 παρ.1). Αυτό σημαίνει ότι εφαρμόζονται βέβαια οι διατάξεις του Σωφρονιστικού Κώδικα. Ειδικά για το δίκαιο της υπ' όρον (ανάκλησης) απόλυσης, οι σχετικές διατάξεις εφαρμόζονται μεν, αλλά τυχόν απόφαση για προσωρινή ή υπ' όρον απόλυση μπορεί να λάβει υπόψη τις διατάξεις εθνικού δικαίου, που υποδεικνύει η αρμόδια Αρχή του κράτους έκδοσης (άρθρο 15

10

Άρθρο 12 Ν 3251/2004

«Δυνατότητα μη εκτέλεσης ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης - Εξαιρέσεις».

*** Ο τίτλος του άρθρου 12 αντικαταστάθηκε ως άνω με το άρθρο 12 παρ.1 Ν.4596/2019, ΦΕΚ Α 32/26.2.2019.

1. Η δικαστική αρχή που αποφασίζει για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης μπορεί να αρνηθεί την εκτέλεση του εντάλματος στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) αν το πρόσωπο, εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, διώκεται στην Ελλάδα για την ίδια αξιόποινη πράξη με εκείνη που αναφέρεται στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης,

β) ...

«2. Ειδικά ως προς την περίπτωση στ` της παραγράφου 1, η δικαστική αρχή εκτελεί ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης όταν σ` αυτό αναφέρεται ότι, σύμφωνα με τις δικονομικές διατάξεις του δικαίου του κράτους έκδοσης, ο εκζητούμενος:

α) είτε είχε κλητευθεί εμπρόθεσμα και νομότυπα, είτε είχε ενημερωθεί εμπρόθεσμα με άλλα μέσα, ώστε να αποδεικνύεται σαφώς ότι τελούσε εν γνώσει της ημερομηνίας και του τόπου διεξαγωγής της δίκης, και επιπλέον γνώριζε ότι ήταν δυνατόν να εκδοθεί απόφαση ερήμην του, ή

β) τελούσε εν γνώσει της δίκης, είχε δώσει δε εντολή σε δικηγόρο, τον οποίο διόρισε ο ίδιος ή σε δικηγόρο ο οποίος είχε διορισθεί αυτεπαγγέλτως, να τον εκπροσωπήσει στη δίκη και όντως εκπροσωπήθηκε από τον ανωτέρω δικηγόρο στη δίκη, ή

γ) μετά την επίδοση της καταδικαστικής απόφασης και μετά την ενημέρωσή του για το δικαίωμά του να δικάσσει εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο, κατά την εκδίκαση των οποίων δικαιούται να παρίσταται και όπου θα επανεξεταστεί η ουσία της υπόθεσης με νέα τυχόν αποδεικτικά στοιχεία και με ενδεχόμενο την εξαφάνιση της αρχικής απόφασης, είτε δήλωσε ρητά ότι δεν αμφισβητεί την απόφαση είτε δεν ζήτησε να δικάσσει εκ νέου ή δεν άσκησε ένδικο μέσο εντός της νόμιμης προθεσμίας, ή

δ) δεν παρέλαβε αυτοπροσώπως με επίδοση την απόφαση, αλλά αυτή θα του επιδοθεί αυτοπροσώπως και χωρίς υπαίτια καθυστέρηση μετά την παράδοσή του, θα ενημερωθεί ρητά για το δικαίωμά του να δικάσσει εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο, κατά την εκδίκαση των οποίων δικαιούται να παρίσταται και όπου θα επανεξεταστεί η ουσία της υπόθεσης με νέα τυχόν αποδεικτικά στοιχεία και με ενδεχόμενο την εξαφάνιση της αρχικής απόφασης και θα ενημερωθεί σχετικά με την προθεσμία μέσα στην οποία οφείλει να ζητήσει να δικάσσει εκ νέου ή να ασκήσει ένδικο μέσο, όπως προβλέπεται στο σχετικό ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης.».

*** Η παρ.2 προστέθηκε με το άρθρο 12 παρ.3 Ν.4596/2019, ΦΕΚ Α 32/26.2.2019.

παρ. 4, το οποίο εφαρμόζεται αναλογικά και στο ΕΕΣ σύμφωνα με το άρθρο 19 του ιδίου Νόμου),

- η ως άνω διαδικασία του Ν 4307/2014 γίνεται **χωρίς την έκδοση και μεσολάβηση Ευρωπαϊκού Εντάλματος Σύλληψης**. Στην περίπτωση που έχει εκδοθεί ΕΕΣ, για την εκτέλεση ποινής, οι διατάξεις αυτές κατ' αρχήν εφαρμόζονται αναλόγως, σύμφωνα με το άρθρο 19 του ιδίου Νόμου, **εφ' όσον κατά το ίδιο άρθρο δεν είναι αντίθετες** με τις διατάξεις των άρθρων 11 περ. στ και 12 περ. ε' Ν 3251/2004 για το ΕΕΣ. Έτσι για παράδειγμα στις δύο αυτές περιπτώσεις απαγόρευσης ή δυνητικής απαγόρευσης αντιστοίχως εκτέλεσης του ΕΕΣ, δηλαδή επί εκζητούμενου ημεδαπού κατά το άρθρο 11 ή κατοικούντος ή διαμένοντος στην Ελλάδα κατά το άρθρο 12, την διάταξη εδώ για την εκτέλεση της ποινής στην Ελλάδα της αλλοδαπής απόφασης δεν θα την εκδώσει ο κατά τα άρθρα 3 παρ. 1 και 9 παρ. 1 Ν. 4307/2014 Εισαγγελέας Πρωτοδικών αλλά η δικαστική Αρχή, η οποία είναι αρμόδια να αρνηθεί την εκτέλεση του ΕΕΣ, δηλαδή το Συμβούλιο Εφετών, εφ' όσον μάλιστα ο εκζητούμενος δεν συγκατατίθεται στην προσαγωγή του στην αλλοδαπή αρχή¹¹.

Ζητήματα που απασχόλησαν τη νομολογία :

- 1) **Εάν εκτελείται στην Ελλάδα απόφαση γερμανικού Δικαστηρίου (που επέβαλε ποινή στερητική της ελευθερίας 6 ετών και 6 μηνών για απόπειρα ανθρωποκτονίας) και με δεδομένο ότι στο γερμανικό δίκαιο δεν υφίσταται διάκριση των ποινών σε φυλάκιση και κάθειρξη, διάκριση που είναι κρίσιμη κατά το ελληνικό δίκαιο για να απολυθεί υφ' όρον ο κρατούμενος (κατά το άρθρο 105 ΠΚ και ήδη 105B), με βάση ποια κριτήρια θα κριθεί η συμπλήρωση του χρόνου κράτησης (2/5 σε περίπτωση φυλάκισης, 3/5 σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης και 20 έτη σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης) για να απολυθεί αυτός; το ελληνικό Δικαστήριο (ΣυμβΠλημΠειρ 159/2015) έλαβε την θέση ότι για την υφ' όρον απόλυση θα στηριχθεί στην αντιπαραβολή της φύσης του**

11 Σ. Δασκαλόπουλος, Εισήγηση σε επιστημονική εκδήλωση της ΕΣΔι για την εκτέλεση των αλλοδαπών ποινικών αποφάσεων στην Ελλάδα, Μάιος 2019

αδικήματος και της επιβληθείσας ποινής κατά το γερμανικό και το ελληνικό δίκαιο για την αντίστοιχη πράξη. Συγκεκριμένα αποφάνθηκε ότι, εφόσον, ο αιτών κρατούμενος, καταδικάστηκε με απόφαση του Πρωτοδικείου Βόννης (ως τμήμα Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου), σε στερητική της ελευθερίας ποινή, κατά το γερμανικό δίκαιο, έξι (6) ετών και έξι (6) μηνών, για την πράξη της απόπειρας ανθρωποκτονίας (που αποτελεί κακούργημα κατά το γερμανικό δίκαιο), η πλήρωση των τυπικών προϋποθέσεων για την υπ' όρον απόλυση του αιτούντος, συνδέεται με την έκτιση των 3/5 της ποινής, που του επιβλήθηκε από το αλλοδαπό Δικαστήριο, όπως ορίζεται για τις αντίστοιχες ποινές κάθειρξης, που επιβάλλονται από τα ελληνικά Δικαστήρια, σε περίπτωση τέλεσης κακούργηματος.

- 2) **Μπορεί μία στερητική της ελευθερίας ποινή, η οποία επιβλήθηκε από αλλοδαπό Δικαστήριο και δεν είχε μετατραπεί σε χρηματική, να μετατραπεί στην Ελλάδα σε χρηματική, βάσει των διατάξεων του άρθρου 82 προϊσχύσαντος ΠΚ (αφού με το νέο ΠΚ δεν επιτρέπεται πλέον η μετατροπή σε χρηματική) με την επίκληση της ρύθμισης του άρθρου 11 στοιχ. η Ν 3251/2004, ότι δηλαδή το ΕΕΣ εκτελέσθηκε, υπό την προϋπόθεση ότι ο ημεδαπός, θα εκτίσει στην Ελλάδα την ποινή που θα του επιβληθεί από το αλλοδαπό Δικαστήριο;** ο Άρειος Πάγος (105/2015) απάντησε αρνητικά δεχόμενος ότι η ποινή, όπως αυτή απαγγέληθηκε από τις δικαστικές αρχές του εκδόσαντος το ένταλμα κράτους, εκτίεται στο κράτος εκτέλεσης αυτής, χωρίς να είναι δυνατή οποιαδήποτε μεταβολή της απόφασης αυτής, συνεπώς και μετατροπή, αφού αυτή συνιστά ουσιώδη μεταβολή της αρχικής απόφασης. Και τούτο διότι το κράτος εκτέλεσης με την ανάληψη της εκτέλεσης της ποινής που επιβλήθηκε στον ημεδαπό, δεν ασκεί ίδια ποινική εξουσία, αλλά διευκολύνει την άσκηση μιας αλλοδαπής δικαιοδοτικής εξουσίας στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, χωρίς όμως να είναι δυνατή η μετατροπή της ποινής που επιβλήθηκε στον ημεδαπό στο

κράτος έκδοσης του εντάλματος, όπως ρητά έκρινε περί αυτού η επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων... Έτσι, σε περίπτωση που ημεδαπός, ο οποίος εκδόθηκε σε άλλη χώρα με ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης υπό τον όρον της διαμεταγωγής του στην Ελλάδα προς έκτιση της ποινής που θα του επιβληθεί, καταδικασθεί από τις δικαστικές αρχές του κράτους έκδοσης σε ποινή στερητική της ελευθερίας, η οποία δεν έχει μετατροπή, και εν συνεχεία διαμεταχθεί στο ελληνικό κράτος προς έκτιση της ποινής του, **δεν μπορεί να ζητήσει από τις δικαστικές αρχές του τόπου εκτέλεσης, τη μετατροπή της ποινής φυλάκισης σε χρηματική, διότι το ανωτέρω δικαστήριο δεν έχει, κατά τα προαναφερόμενα, τέτοια δικαιοδοσία.** Ούτε υπό την μορφή αντιρρήσεων του άρθρου 565 ΚΠΔ δύναται να ερευνήσει τις προϋποθέσεις μετατροπής της ποινής, αφού το δικαστήριο του τόπου εκτέλεσης περιορίζεται μόνο στην εξέταση ζητημάτων σχετικών με την εκτελεστικότητα της απόφασης που προέκυψε κατά την εκτέλεση αυτής, τέτοιο ζήτημα δε, δεν αποτελεί η μετατροπή, η οποία αφορά στην επιβολή της ποινής και όχι στην εκτέλεση. Ούτε όμως και με τις διατάξεις του Ν 4307/2014 μπορεί να μετατραπεί σε χρηματική η στερητική της ελευθερίας ποινή, αντίθετα ρητώς αποκλείεται αυτή (άρθρο 9 περ. 7). Τέλος έκρινε ότι οι διατάξεις που αποκλείουν στο δικαστήριο του τόπου εκτέλεσης τη δυνατότητα μετατροπής της στερητικής της ελευθερίας ποινής που επιβλήθηκε με απόφαση αλλοδαπού δικαστηρίου και εκτελείται στην Ελλάδα βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος δεν αντίκεινται στην συνταγματική αρχή της ισότητας των ελλήνων πολιτών ενώπιον του νόμου [άρθρο 4 του Συντάγματος], αφού η έκτιση της ποινής για όλους όσους εκτίουν την ποινή τους στο Ελληνικό κράτος, είτε αυτή επιβλήθηκε από τις δικαστικές Ελληνικές αρχές είτε από τις δικαστικές αρχές του κράτους έκδοσης, γίνεται σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία.

β) παρόμοιες ρυθμίσεις εισάγονται και στο πεδίο της αναγνώρισης και της εκτέλεσης αποφάσεων με τις οποίες αναστέλλεται η εκτέλεση της ποινής ή διατάσσεται η υφ'

όρον απόλυση (π.χ. με την επιβολή όρων εμφάνισης σε αστυνομική Αρχή ή διαμονής σε συγκεκριμένο τόπο) ή επιβάλλονται εναλλακτικές κυρώσεις (π.χ κοινωφελής εργασία, επιτήρηση από τον επιμελητή κοινωνικής αρωγής), όταν ο καταδικασθείς έχει επιστρέψει ή θέλει να επιστρέψει στο κράτος διαμονής του, με σκοπό, και στην περίπτωση αυτή, να διευκολυνθεί η κοινωνική επανένταξη του καταδικασθέντος, αλλά και να βελτιωθεί η προστασία των θυμάτων και εν γένει του κοινωνικού συνόλου (άρθρα 23-40). Με τον τρόπο αυτόν, επιτρέποντας δηλαδή στον καταδικασθέντα - επιτηρούμενο τη διατήρηση οικογενειακών, γλωσσικών και πολιτισμικών δεσμών βελτιώνεται η συμμόρφωσή του προς τα μέσα αναστολής και τις εναλλακτικές κυρώσεις και έτσι προλαμβάνεται η υποτροπή. Και στο κεφάλαιο αυτό ρυθμίζεται ότι:

- Η επιτήρηση των μέτρων αναστολής και των εναλλακτικών κυρώσεων **διέπεται από το ελληνικό δίκαιο**, ενώ σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς μέτρο αναστολής ή εναλλακτική κύρωση ή εφόσον ο καταδικασθείς τελέσει νέα αξιόποινη πράξη, **ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών του τόπου συνήθους διαμονής του καταδικασθέντος αναπέμπει στην αρμόδια αρχή του κράτους έκδοσης την αρμοδιότητα για τη λήψη των μεταγενέστερων αποφάσεων**, αν η απόφαση αφορά: α) εναλλακτική κύρωση και δεν επιβάλλει ποινή ή μέτρο ασφαλείας στερητικά της ελευθερίας για την περίπτωση μη συμμόρφωσης, β) ποινή υπό όρους, γ) πράξεις μη αξιόποινες, σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο, ανεξάρτητα του νομικού χαρακτηρισμού τους. Αν δεν αφορά στις περιπτώσεις αυτές, **ο Εισαγγελέας Πρωτοδικών εισάγει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστήριο** για την έκδοση των μεταγενέστερων αποφάσεων, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και **ενημερώνει αμελλητί την αρμόδια αρχή του κράτους έκδοσης**, με οποιοδήποτε μέσο μπορεί να τεκμηριωθεί εγγράφως, για όλες τις αποφάσεις οι οποίες αφορούν: α) την τροποποίηση των μέτρων αναστολής ή των εναλλακτικών κυρώσεων, β) την ανάκληση της αναστολής της εκτέλεσης της απόφασης, γ) την επιβολή στερητικής της ελευθερίας ποινής ή στερητικού της ελευθερίας μέτρου ασφαλείας λόγω μη συμμόρφωσης προς μέτρο αναστολής ή εναλλακτική κύρωση, δ) την παύση των μέτρων αναστολής ή της εναλλακτικής κύρωσης (άρθρο 34).

- ομοίως προβλέπεται **δυνατότητα προσαρμογής των μέτρων αναστολής, της διάρκειάς τους ή των εναλλακτικών κυρώσεων**, όταν αυτά είναι **ασυμβίβαστα με το εθνικό μας δίκαιο** και η Ελλάδα είναι το κράτος εκτέλεσης της σχετικής μ' αυτά αλλοδαπής απόφασης (άρθρο 31). Ειδικότερα, αν η φύση ή διάρκεια των μέτρων αναστολής ή των εναλλακτικών κυρώσεων ή η **διάρκεια της περιόδου αναστολής** είναι **ασυμβίβαστες** με το εθνικό μας δίκαιο, ο **Εισαγγελέας Πρωτοδικών** του τόπου της συνήθους διαμονής του καταδικασθέντος εισάγει και **εδώ σχετική αίτηση ενώπιον του κατά τόπον αρμοδίου Τριμελούς Πλημμελειοδικείου**, το οποίο τις **προσαρμόζει** σύμφωνα με τη φύση και τη διάρκεια των μέτρων αναστολής και των εναλλακτικών κυρώσεων που προβλέπονται στο εθνικό μας δίκαιο για τις ίδιες αξιόποινες πράξεις. Το προσαρμοσθέν μέτρο αναστολής ή η προσαρμοσθείσα εναλλακτική κύρωση πρέπει να αντιστοιχούν στο μέγιστο δυνατό βαθμό προς το μέτρο ή την κύρωση που έχουν επιβληθεί από το δικαστήριο του κράτους, όπου εκδόθηκε η αλλοδαπή απόφαση.

γ)τέλος , στο πεδίο της αναγνώρισης και της εκτέλεσης αποφάσεων, κατά το στάδιο της προδικασίας της ποινικής δίκης, με τις οποίες επιβάλλονται **μέτρα επιτήρησης εναλλακτικά προς την προσωρινή κράτηση (περιοριστικοί όροι)** , με σκοπό την παρακολούθηση των κινήσεων του προσώπου που κατοικεί σε κράτος - μέλος αλλά διώκεται ποινικά σε άλλο κράτος - μέλος (άρθρα 41-59). Με τον τρόπο αυτόν, επιτρέποντας δηλαδή στον υπόδικο να τεθεί υπό επιτήρηση στον τόπο κατοικίας του, διασφαλίζεται ότι ένα πρόσωπο που διώκεται ποινικά και δεν κατοικεί **μόνιμα** στο κράτος της δίκης δεν θα αντιμετωπίζεται διαφορετικά από ένα πρόσωπο που διώκεται ποινικά και είναι **μόνιμος κάτοικος** του κράτους της δίκης του.

Παρόμοιες διατάξεις θεσπίζονται και με το **N 4478/2017**, με τον οποίο κυρώθηκε και προσαρμόστηκε στην ελληνική νομοθεσία η Σύμβαση της Βαρσοβίας της 16ης Μαΐου 2005 του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, ενσωμάτωση της Α-Π 2003/577/ΔΕΥ, της Α-Π 2005/212/ΔΕΥ, της Α-Π 2006/783/ΔΕΥ, όπως τροποποιήθηκε με την Α-Π 2009/299/ΔΕΥ και της

Οδηγίας 2014/42/ΕΕ. Έτσι αναγνωρίζονται και εκτελούνται στην Ελλάδα από τις αρμόδιες δικαστικές αρχές **αποφάσεις των αρμοδίων δικαστικών αρχών άλλων κρατών - μελών της Ε.Ε.** που εκδίδονται στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας, με αντικείμενο: **α) τη δέσμευση περιουσιακών και αποδεικτικών στοιχείων, με σκοπό την εν συνεχεία δήμευση των πρώτων ή την εξασφάλιση των δεύτερων και β) τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων.** Με τις σχετικές διατάξεις ρυθμίζεται, επίσης, η διαδικασία διαβίβασης αιτήσεων αναγνώρισης και εκτέλεσης αντίστοιχων αποφάσεων των αρμόδιων ελληνικών δικαστικών αρχών προς άλλα κράτη - μέλη (άρθρο 10 παρ. 1). Επίσης διαβιβάζονται προς αναγνώριση και εκτέλεση τέτοιες αποφάσεις δέσμευσης ή δήμευσης (άρθρα 12 παρ. 1 και 20 παρ.1) .

Ήδη βέβαια, από την **19/12/2020** ισχύει και έχει άμεση εφαρμογή ο **Κανονισμός 2018/1805** περί αμοιβαίας αναγνώρισης αποφάσεων δέσμευσης και δήμευσης, βάσει του οποίου μία χώρα ΕΕ αναγνωρίζει και εκτελεί στην επικράτειά της τις αποφάσεις **δέσμευσης και δήμευσης** που εκδίδονται από κάποια άλλη χώρα της ΕΕ στο πλαίσιο **ποινικής διαδικασίας.**

Περαιτέρω όμοιες διατάξεις υιοθετούνται και από το **N 4531/2018**, με τον οποίο ενσωματώθηκε η 2005/214/ΔΕΥ απόφαση-πλαίσιο, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση-πλαίσιο 2009/299/ΔΕΥ, σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης επί χρηματικών ποινών. Έτσι μία καταδικαστική απόφαση ελληνικού ή αλλοδαπού Δικαστηρίου, η οποία επιβάλλει **χρηματική ποινή**, μπορεί πλέον, υπό τις ειδικότερες προϋποθέσεις των άρθρων 6-23 να εκτελεστεί σε άλλο κράτος μέλος ή στην Ελλάδα αντίστοιχα. Εφόσον πρόκειται για απόφαση ελληνικού Δικαστηρίου, ο αρμόδιος Εισαγγελέας του Δικαστηρίου αυτού (άρθρο 9 παρ. 2) διαβιβάζει την απόφαση στην αρμόδια αρχή του κράτους εκτέλεσης όπου « το φυσικό ή νομικό πρόσωπο εναντίον του οποίου έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση διαθέτει περιουσιακά στοιχεία ή εισόδημα ή έχει τη συνήθη διαμονή του» (άρθρο 10 παρ. 1)(είναι γνωστό ότι κατά το ελληνικό ποινικό δίκαιο δεν είναι νοητή η επιβολή ποινής σε νομικό πρόσωπο, προφανώς δε αυτή η ρύθμιση δεν μπορεί να εφαρμοστεί σε βάρους νομικών προσώπων). Αν πρόκειται για εκτέλεση απόφασης αλλοδαπού Δικαστηρίου,

αυτή θα υλοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 553 ΚΤΔ (βεβαίωση χρηματικής ποινής) (άρθρο 15 παρ.1). Ορίζεται στο άρθρο 10 παρ. 1 εδ. β ότι «μετατροπή της χρηματικής ποινής σε στερητική της ελευθερίας ποινή κατά την παρ. 6 του άρθρου 588 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας χωρεί μόνο όταν αυτή έχει επιτραπεί από το κράτος έκδοσης...». Ωστόσο πριν την ισχύ του νέου ΚΤΔ (Ν 4619/2019) δεν εφαρμοζόταν η μετατροπή της χρηματικής ποινής σε μέρες κράτησης όχι μόνο κατά τη ρητή διάταξη του άρθρου 33 παρ. 3 Ν 3904/2010¹², αλλά και γιατί μετά την κατάργηση των άρθρων 1-11 Ν 1867/1989 περί προσωπικής κράτησης κατ' εφαρμογή των διατάξεων ΚΕΔΕ με το άρθρο 67 παρ. 6 Ν 3842/2010, δεν υπήρχε το νομικό πλαίσιο μετατροπής της χρηματικής ποινής σε ημέρες κράτησης. Ήδη με τις νέες διατάξεις του ΠΚ (άρθρο 80 παρ. 6) επιβάλλεται η μετατροπή της επιβληθείσας χρηματικής ποινής σε στερητική της ελευθερίας ποινή, εφόσον δεν καταβληθεί το ποσό της μετατροπής.

δ. Η Ευρωπαϊκή Εντολή Έρευνας

Το πιο σύγχρονο νομοθετικό κείμενο στον τομέα της δικαστικής συνδρομής αποτελεί σήμερα ο Ν 4489/2017, ο οποίος ισχύει από την 21/9/2017 και αποτελεί το πιο εύχρηστο νομοθετικό εργαλείο για τη διενέργεια ανακριτικών πράξεων, όπως εξέταση μαρτύρων, άρση τραπεζικού απορρήτου, διεξαγωγή πραγματογνωμοσύνης, λήψη απολογίας κατηγορουμένου, από τις Αρχές του ενός κράτους στο έδαφος άλλου. Οι σχετικές διατάξεις αποτυπώνουν επίσης τον επιθυμητό στόχο απλούστευσης της διαδικασίας δικαστικής συνεργασίας και προβλέπουν την διαβίβαση της ΕΕΕ απευθείας από την αρμόδια ελληνική Αρχή στην αλλοδαπή χωρίς την παρεμβολή του Εισαγγελέα Εφετών (άρθρο 9), ενώ ενθαρρύνεται η αναζήτηση της συνδρομής της Eurojust και του European Judicial Network.

12 Άρθρο 33 παρ. 3 Ν 3904/2010 « Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, παύει η κράτηση σε σωφρονιστικά καταστήματα ατόμων που οφείλουν μόνο δικαστικά έξοδα ή χρηματική ποινή έως τρεις χιλιάδες ευρώ.»

Στην πράξη φαίνεται ότι οι νομοθετικές αυτές ρυθμίσεις βρίσκουν ευρεία εφαρμογή και μάλιστα με ικανοποιητική ευχέρεια από τους αρμόδιους δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς.

3. Αρχή της αμοιβαιότητας

Κατά γενική αρχή του Δικαίου, συνταγματικά κατοχυρωμένη (άρθρο 28 παρ. 1 Συντ) στις διεθνείς σχέσεις έχει εφαρμογή η αρχή της αμοιβαιότητας, για την οποία γίνεται και ρητή αναφορά σε διατάξεις νόμων (άρθρο 460 παρ. 4 ΚΤΔ, άρθρο 5 παρ. 2 Ν 4218/1961) . Η σημασία της αρχής της αμοιβαιότητας προκύπτει και από την αναφορά της ακόμα και στις διεθνείς συνθήκες (π.χ. άρθρο 5 παρ. 2 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης περί αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής επί ποινικών υποθέσεων, άρθρο πρώτο Ν 2313/1995 κλπ). Η αρχή της αμοιβαιότητας βρίσκει έδαφος εφαρμογής στις περιπτώσεις που δεν υφίσταται διμερής ή πολυμερής ή διεθνής σύμβαση, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του ΚΤΔ, όπως για παράδειγμα εάν ανακύψει ζήτημα δικαστικής συνδρομής μεταξύ της Ελλάδας και της Λευκορωσίας, καθώς οι δύο χώρες δεν έχουν συνάψει τέτοια σύμβαση.

ΙΙΙ. ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΤΥΠΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

1. Δομή αιτήματος

Είναι αλήθεια ότι με τα νεότερα νομοθετήματα (Ν 4307/2014, 4478/2017, 4489/2017, 4531/2018) η δικαστική συνδρομή για την εκτέλεση αλλοδαπών ποινικών αποφάσεων, εναλλακτικών μέτρων κλπ και για την διενέργεια ανακριτικών πράξεων έχει απλουστευθεί και ενοποιηθεί μεταξύ των κρατών - μελών της ΕΕ, καθώς τα σχετικά αιτήματα υποβάλλονται από τις αρμόδιες Αρχές βάσει προκαθορισμένου τύπου εγγράφων, τα οποία ενσωματώθηκαν στα παραρτήματα των νόμων, οπότε οι αιτούσες Αρχές συμπληρώνουν τα πεδία στο αντίστοιχο έγγραφο. Έτσι εξασφαλίζεται οπωσδήποτε όχι μόνο η περιγραφή όλων των κρίσιμων περιστατικών, όχι μόνο η ελάττωση των αστοχιών και περιττών αναφορών από την

αιτούσα Αρχή, αλλά και η καλύτερη κατανόηση του αιτήματος από την Αρχή, προς την οποία απευθύνεται, η οποία είναι επίσης εξοικειωμένη με τη δομή του εγγράφου αιτήματος.

Όταν δεν υφίσταται σχετικό παράρτημα, το αίτημα πρέπει να συντάσσεται **κατά τρόπο κατανοητό** από τον αρμόδιο δικαστικό- εισαγγελικό λειτουργό. Απαραίτητο είναι **να αναφέρεται ο νόμος**, ο οποίος ρυθμίζει τη διαδικασία, η οποία θα πρέπει να ακολουθηθεί (π.χ. Ν 2514/1997 είτε ο νόμος που κύρωσε την διμερή σύμβαση κλπ). **Συνημμένα υποβάλλονται εγγράφως οι διατάξεις του ελληνικού ποινικού ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου**, οι οποίες εφαρμόζονται στην συγκεκριμένη περίπτωση.

2. Ποια έγγραφα της δικογραφίας διαβιβάζονται στην Αρχή του κράτους εκτέλεσης;

Εάν αυτό είναι απαραίτητο και στο μέτρο που είναι απαραίτητο, διαβιβάζονται μαζί και τα **ουσιώδη έγγραφα (σε φωτοαντίγραφα)** (για παράδειγμα, εάν ζητείται από το κράτος εκτέλεσης απλώς μία κατάθεση μάρτυρα, δεν είναι απαραίτητο να επισυναφθούν και ουσιώδη έγγραφα, απλώς στο αίτημα δικαστικής συνδρομής γίνεται η περιγραφή της πράξης και τίθενται από την αιτούσα Αρχή οι ερωτήσεις, στις οποίες καλείται να απαντήσει ο μάρτυρας· εάν όμως ζητείται η εξέταση κατηγορουμένου, τότε θα πρέπει να συνυποβληθούν και όλα τα έγγραφα, των οποίων αυτός έχει δικαίωμα να λάβει αντίγραφα, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις).

3. Γλώσσα

Τα αιτήματα δικαστικής συνδρομής, τα οποία υποβάλλονται από τις αρμόδιες ελληνικές Αρχές, **συνήθως στην γλώσσα του κράτους, στο οποίο απευθύνονται**, από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών στην επίσημη γλώσσα ή σε μία από τις επίσημες γλώσσες του κράτους προς τις Αρχές, του οποίου απευθύνονται (κατά κανόνα υπάρχει σχετική πρόβλεψη στις συμβάσεις: π.χ. άρθρο 4 παρ. 6 Ν 4307/2014). Επομένως, αφού ο αρμόδιος Εισαγγελέας ή Ανακριτής

συντάξει το αίτημα, θα πρέπει αυτό, πριν τη διαβίβασή του, να αποσταλεί προς τη Μεταφραστική Υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών προς μετάφραση και στη συνέχεια, αφού επανέλθει στον ίδιο Εισαγγελέα ή Ανακριτή, να διαβιβαστεί στην αρμόδια αλλοδαπή Αρχή με υπηρεσιακή ταχυδρομική αλληλογραφία.

Αυτό το στάδιο στην πράξη αποδεικνύεται και το **πιο χρονοβόρο** λόγω της **έλλειψης του αναγκαίου αριθμού μεταφραστών**, αλλά πολλές φορές και του όγκου των προς μετάφραση εγγράφων. Έτσι παρατηρούνται πολύμηνες καθυστερήσεις. Είναι αυτονόητο λοιπόν ότι θα πρέπει κατά τη διατύπωση του αιτήματος να αποφεύγεται η επισύναψη εγγράφων, τα οποία είναι επουσιώδη και όχι αναγκαία για την εκτέλεση του αιτήματος.

Μπορεί όμως να **προβλέπεται διαφορετικά** από την εφαρμοστέα σύμβαση. Για παράδειγμα στη διμερή σύμβαση μεταξύ Ελλάδας- Αιγύπτου περί δικαστικής αρωγής σε ποινικές υποθέσεις, η οποία κυρώθηκε με το Ν 1760/1988, προβλέπεται ότι οι αιτήσεις δικαστικής αρωγής, καθώς και τα έγγραφα εκτέλεσης συντάσσονται στη γλώσσα του αιτούντος κράτους, ενώ τα δικόγραφα και οι δικαστικές αποφάσεις, που προορίζονται να επιδοθούν ή να κοινοποιηθούν σε πρόσωπα που βρίσκονται στο έδαφος του κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, μπορούν να συνοδεύονται από μετάφραση στη γλώσσα του κράτους αυτού (άρθρο 14 της Σύμβασης).

4. Η συνδρομή του Υπουργείου Δικαιοσύνης

Σε πολλές περιπτώσεις κατά την υλοποίηση των σχετικών αιτημάτων δικαστικής συνδρομής ανακύπτουν ζητήματα, τα οποία είτε δεν προβλέπονται από τις νομοθετικές διατάξεις, είτε δεν μπορούν να ρυθμιστούν βάσει των σχετικών προβλέψεων, λόγω πρακτικών προβλημάτων. Για παράδειγμα, με την χρήση του διαδικτύου από σχεδόν το σύνολο των πολιτών αυξήθηκαν οι συναλλαγές μέσω αυτού σε μεγάλο βαθμό: αυτό συνεπάγεται και αύξηση των περιπτώσεων απάτης μέσω του διαδικτύου. Ομοίως με την χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης αυξήθηκαν και τα περιστατικά δυσφήμισης μέσω του διαδικτύου. Και στις δύο αυτές κατηγορίες εγκλημάτων πολλές φορές ανέκυψε η ανάγκη να αναζητηθούν οι χρήστες- κάτοχοι συγκεκριμένων ηλεκτρονικών διευθύνσεων, ως υπαίτιοι τέλεσης αυτών των

πράξεων. Επειδή οι εταιρείες, οι οποίες διαχειρίζονταν τις διευθύνσεις αυτές εδρεύουν στις ΗΠΑ, ανέκυψε ανάγκη να υποβληθούν αιτήματα δικαστικής συνδρομής προς το κράτος αυτό. Ωστόσο, λόγω της διαφορετικότητας των διατάξεων για τη δυσφήμιση, οι ΗΠΑ δηλωσαν την μη - εκτέλεση εκ μέρους τους τέτοιων αιτημάτων, όπως επίσης και αιτημάτων για τη διερεύνηση αδικημάτων, τα οποία τιμωρούνται με φυλάκιση κατώτερη του 1 έτους και έτσι το Υπουργείο Δικαιοσύνης γνωστοποίησε την θέση αυτή σε όλες τις Εισαγγελίες Εφετών και Πρωτοδικών (α.π 56509 οικ/29.7.2016 έγγραφο). Έκτοτε δεν υποβάλλεται τέτοιο αίτημα προς τις ΗΠΑ και, εάν υποβληθεί, επιστρέφεται ανεκτέλεστο από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Η ίδια στάση του Ηνωμένου Βασιλείου γνωστοποιήθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ώστε να ληφθεί υπόψη ότι το κράτος αυτό δεν εκτελεί αιτήματα δικαστικής συνδρομής σε περίπτωση που ερευνάται αδίκημα, από το οποίο προκλήθηκε ζημία κατώτερη των 5.000 ευρώ (έγγραφο Interpol London από 15/12/2010), όχι βάσει συγκεκριμένης διάταξης νόμου, αλλά λόγω του μεγάλου αριθμού των προς διεκπεραίωση αιτημάτων.

5. Επίλυση ζητημάτων κατά τη διάρκεια της δικαστικής συνδρομής

Έχει γίνει δεκτό (ΑΠ 1161/2016 και ΣυμβΕφΑΘ 16//2016) ότι **υφίσταται γενική αρμοδιότητα του Συμβουλίου Εφετών να επιλύει τυχόν δυσχερή ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία της δικαστικής συνδρομής με τη στενή έννοια του όρου** (βλ. Σ. Δασκαλόπουλου, ό.π., σ .176, σημ. 22). Δηλαδή, στην προκειμένη περίπτωση, γίνεται δεκτό ότι, πράγματι, από τη ρύθμιση της παρ. 3 του άρ. 458 προϊσχύσαντος ΚΠΔ και ήδη 459 παρ. 4 ισχύοντος ΚΠΔ (η οποία προνοεί για ένα δυσχερές ζήτημα στη διαδικασία της δικαστικής συνδρομής), συνάγεται ότι ο δικονομικός νομοθέτης αναδεικνύει το Συμβούλιο Εφετών ως αρμόδια δικαστική Αρχή για να επιλαμβάνεται ενός δυσχερούς θέματος που αναζητεί επίλυση στη διαδικασία της δικαστικής συνδρομής. Όπως δέχθηκε το Συμβούλιο Εφετών Αθηνών (ο.π.) «Για την ταυτότητα του νομικού λόγου, η αρμοδιότητα αυτή του συμβουλίου εφετών νοείται και όταν ένα δυσχερές θέμα κατά την ίδια ως άνω διαδικασία αναφανεί, το πρώτον, μετά

την κατ' άρ. 458 παρ. 1 ΚΤΔ παραγγελία του εισαγγελέα εφετών προς τον ανακριτή για παροχή δικαστικής συνδρομής προς ξένη αιτούσα αρχή και κατά το χρόνο που ο ανακριτής εκτελεί αυτή τη παραγγελία. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, είναι προφανές ότι η επίλυση του δυσχερούς ζητήματος θα σχετίζεται, πλέον, με την αποστολή ή μη του συλλεγέντος ήδη ανακριτικού υλικού στην αιτούσα τη δικαστική συνδρομή ξένη αρχή, με αντίστοιχο πρόκριμα το εάν η υλοποίηση του αιτήματος αυτού είναι σύμφωνη ή όχι με το εσωτερικό Ελληνικό δίκαιο και τις διεθνείς συμβάσεις που δεσμεύουν τη χώρα μας.»

IV. ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Όπως εύστοχα υποστηρίχθηκε¹³ είναι αδιαμφισβήτητη η αναγκαιότητα ύπαρξης και ενίσχυσης της δικαστικής συνεργασίας, χωρίς όμως να παραθεωρείται ο κίνδυνος συρρίκνωσης των δικαιωμάτων του ανθρώπου, καθώς οι διαδικασίες που υιοθετούνται δεν διασφαλίζουν πάντοτε την απαίτηση για την προστασία τους. Για τον λόγο αυτό επιβάλλεται συνεχής ενημέρωση, επάρκεια γνώσεων και συνεχής επαγρύπνηση. Εξάλλου η εξισορρόπηση από τη μία της ανάγκης για ενοποίηση των νομοθεσιών διαφορετικών κρατών σε συγκεκριμένα ζητήματα, τα οποία άπτονται περισσότερων δικαιοκικών συστημάτων και από την άλλη του σεβασμού της εθνικής νομοθεσίας του κάθε κράτους είναι ένας σταθερός στόχος, ο οποίος, όπως φαίνεται, κερδίζει το ενδιαφέρον των περισσότερων. Και πράγματι ορισμένες φορές είναι δύσκολο να επιτευχθεί η συνεργασία και η ικανοποίηση των απαιτήσεων των δικαιοκικών συστημάτων δύο ή περισσότερων εμπλεκόμενων χωρών.

Χώρες μέλη ΕΕ κατά αλφαβητική σειρά	
<u>Αυστρία</u>	<u>Κύπρος</u>
<u>Βέλγιο</u>	<u>Λετονία</u>

<u>Βουλγαρία</u>	<u>Λιθουανία</u>
<u>Γαλλία</u>	<u>Λουξεμβούργο</u>
<u>Γερμανία</u>	<u>Μάλτα</u>
<u>Δανία</u>	<u>Ουγγαρία</u>
<u>Ελλάδα</u>	<u>Πολωνία</u>
<u>Εσθονία</u>	<u>Πορτογαλία</u>
<u>Ηνωμένο Βασίλειο (όχι από την 1/1/2021)</u>	<u>Ρουμανία</u>
<u>Ιρλανδία</u>	<u>Σλοβακία</u>
<u>Ισπανία</u>	<u>Σλοβενία</u>
<u>Ιταλία</u>	<u>Σουηδία</u>
<u>Κάτω Χώρες</u>	<u>Τσεχία</u>
<u>Κροατία</u>	<u>Φινλανδία</u>

Κατάλογος των χωρών του χώρου Σένγκεν

- Αυστρία
- Βέλγιο
- Γαλλία
- Γερμανία
- Δανία
- Ελβετία
- Ελλάδα

- Εσθονία
- Ισπανία
- Ισλανδία
- Ιταλία
- Κάτω Χώρες
- Λετονία
- Λιχτενστάιν
- Λιθουανία
- Λουξεμβούργο
- Μάλτα
- Νορβηγία (μη μέλος ΕΕ)
- Ουγγαρία
- Πολωνία
- Πορτογαλία
- Σλοβακία
- Σλοβενία
- Σουηδία
- Τσεχία
- Φινλανδία

Υποψήφιες χώρες

Οι χώρες αυτές βρίσκονται ήδη στο στάδιο της «μεταφοράς» (ή αλλιώς της ενσωμάτωσης) της νομοθεσίας της ΕΕ στο εθνικό δίκαιο:

- Αλβανία Αναζητήστε διαθέσιμες μεταφράσεις του συνδέσμου αυτού EN•••
- Βόρεια Μακεδονία Αναζητήστε διαθέσιμες μεταφράσεις του συνδέσμου αυτού EN•••
- Μαυροβούνιο Αναζητήστε διαθέσιμες μεταφράσεις του συνδέσμου αυτού EN•••
- Σερβία Αναζητήστε διαθέσιμες μεταφράσεις του συνδέσμου αυτού EN•••
- Τουρκία Αναζητήστε διαθέσιμες μεταφράσεις του συνδέσμου αυτού EN•••